

IC - 38

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਏਜੰਟ

ਭਾਗ - ਆਮ ਬੀਮਾ

ਧੰਨਵਾਦ

ਇਹ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਇੰਸੋਅਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (IRDAI) ਵਲੋਂ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਸੰਸਥਾ, ਮੁੰਬਈ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੇਖਕ / ਪੜਤਲਾਕਰਤਾ (ਲੜੀਵਾਰ)

ਡਾ. ਆਰ. ਕੇ. ਦੁੱਗਲ

ਡਾ. ਸ਼ਸ਼ੀਧਰਨ ਕੇ. ਕੁੱਟੀ

ਸੀ.ਏ. ਪੀ. ਕੋਟੇਸਵਾਰਾ ਰਾਓ

ਡਾ. ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਰਕਾਰ

ਪ੍ਰੋ. ਮਾਧੁਰੀ ਸ਼ਰਮਾ

ਡਾ. ਜਾਰਜ ਈ. ਥਾਮਸ

ਪ੍ਰੋ. ਅਰਚਨਾ ਵੇਜ

ਇਸ ਕੋਰਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਉਲੱਥਾ ਅਤੇ ਰੀਵਿਊ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸੀ-ਡੈਸਕ ਪ੍ਰਣੇ

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਅਨਿਲ ਧਵਨ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਜਲ ਮਹਿਰਾ

ਜੀ-ਪਬਲਾਕ, ਪਲਾਟ ਨੰ. ਸੀ-46, ਬਾਂਦਰਾ ਕੁਰਲਾ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਬਾਂਦਰਾ (ਈ), ਮੁੰਬਈ - 400 051

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਏਜੰਟ

ਭਾਗ - ਆਮ ਬੀਮਾ

IC - 38

ਐਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਲ: 2023

ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ

ਇਹ ਕੋਰਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਸੰਸਥਾ(III) ਕੋਲ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅਧੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਿਨਾਂ ਮੁੜ-ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਝਗੜੇ, ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਕੇਤਕ ਅਧਿਐਨ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦਿਉ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚਲੇ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ: ਸੈਕਟਰੀ ਜਰਨਲ, ਇੰਸ਼ੋਅਰੈਂਸ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਜੀ-ਬਲਾਕ, ਪਲਾਟ ਸੀ-46, ਬਾਂਦਰਾ ਕੁਰਲਾ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਬਾਂਦਰਾ (ਈ), ਮੁੰਬਈ - 400 051 ਅਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ctd@iii.org.in ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਵਰ ਸਫ਼ੇ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖਬੰਧ

ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਸੰਸਥਾ (ਸੰਸਥਾ) ਨੇ ਇਹ ਕੋਰਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇੰਸੋਅਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (IRDAI) ਵਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਏਜੰਟਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਰਸ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਯੋਗ ਮਾਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੋਰਸ ਜੀਵਨ, ਜਰਨਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਬੀਮੇ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (1) ਸਾਰ - ਆਮ ਭਾਗ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਕਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (2) ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਏਜੰਟ (3) ਜਰਨਲ ਬੀਮਾ ਏਜੰਟ ਅਤੇ (4) ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਏਜੰਟ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਆਬਜੈਕਟ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਜੋ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ।

ਬੀਮਾ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕੰਮ ਸੌਖਣ ਲਈ ਆਈਆਰਡੀਏਆਈ (IRDAI) ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਸਮੱਗਰੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਸਮੱਗਰੀ

ਪਾਠ ਨੰ.	ਸਿਰਲੇਖ	ਸਫ਼ਾ ਨੰ.
ਭਾਗ	ਆਮ ਬੀਮਾ	
G-01	ਆਮ ਬੀਮਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼	2
G-02	ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਦੇਣੀ	22
G-03	ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਬੀਮਾ	34
G-04	ਵਪਾਰਕ ਬੀਮਾ	47
G-05	ਆਮ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ	79
ਭਾਗ	ਅਨੁਬੰਧ	
A-1	ਅਨੁਬੰਧ - ਭਰਨ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਫਾਰਮ	91

ਭਾਗ
ਆਮ ਬੀਮਾ

ਪਾਠ G-01

ਆਮ ਬੀਮਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਪਾਠ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਠ 7 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੀਮੇ ਲਈ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਰਾਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ, ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੇੜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

- A. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ
- B. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ (ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ)
- C. ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਸੀਦ
- D. ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ / ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ / ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼
- E. ਵਾਰੰਟੀਆਂ
- F. ਤਸਦੀਕ (ਇੰਡੋਰਸਮੈਂਟ)
- G. ਪਾਲਸੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ
- H. ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ

ਇਹ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋ:

- a) ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ।
- b) ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ
- c) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਸੀਦ ਸਮਝਣਾ।
- d) ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ।
- e) ਪਾਲਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ।
- f) ਤਸਦੀਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।
- g) ਨਵਿਆਉਣ ਨੋਟਿਸ: ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।

A. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੀਮੇ ਲਈ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਮੇ ਲਈ ਅਤਿ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦੇਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਨ

ਜੇ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਲਾਰਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅਲਾਰਮ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਚਾਲੂ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ। ਅਲਾਰਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੱਥ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋਖਿਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਹੈ।

1. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਸਬੰਧਿਤ ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

i. ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਧਾਰਨ / ਮਿਆਰੀ ਜੋਖਿਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੋਖਿਮਾਂ ਲਈ, ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋਖਿਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਖਾਸ ਸਵਾਲਨਾਮਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ:

- ✓ ਬਾਹਰੀ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
- ✓ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
- ✓ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ
- ✓ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਸਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
- ✓ ਬੀਮੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਕਮ
- ✓ ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਦਿ।

- ii. ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਲਈ, ਵਾਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ, ਨਿਰਮਾਣ ਸਾਲ ਅਤੇ ਲਦਾਈ ਸਮੱਰਥਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਵਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਬੀਮਾ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- iii. ਨਿੱਜੀ ਪਾਸੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਹਤ, ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਬੀਮਾ ਆਦਿ, ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਦੀ ਸਿਹਤ, ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਤੇ ਆਦਤਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ-ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਹਤ ਹਾਲਤ, ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੀਤ, ਜੱਦੀ ਲੱਛਣ, ਪੁਰਾਣੇ ਬੀਮਾ ਤਜਰਬੇ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- iv. ਹੋਰ ਫੁਟਕਲ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

2. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਤੱਥ

i. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਖੁਦ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਦੇ ਕੇਵਲ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ।

ii. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵੇਰਵਾ

ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵੇਰਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

iii. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ, ਕਿੱਤਾ ਜਾਂ ਵਪਾਰ

ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ, ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਕਿੱਤੇ, ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੋਖਿਮ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਮੱਖ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

iv. ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਬੀਮੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਨ

ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ:

- i. ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਹੈ [ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਿਵੇਂ ਇੰਜਣ ਨੰਬਰ, ਚੈਂਸੀ ਨੰਬਰ, ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਨਾਲ] ਜਾਂ
- ii. ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਹੈ [ਪੂਰੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਨਾਲ] ਜਾਂ
- iii. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ [ਕਿਸ ਰਾਹੀਂ, ਕਦੋਂ, ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ] ਜਾਂ

- iv. ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿਹਤ [ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ, ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਛਾਣ] ਆਦਿ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।
- v. ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- vi. ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੀਮਾ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਬੀਮੇ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਲਈਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਘਾਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਪੂਰਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜੇਖਿਮ ਲਈ ਕਈ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ/ਲਾਭ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰਕਮ (ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ) ਨੂੰ ਉਸੇ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਪੀਏ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਤ ਰਕਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

vii. ਘਾਟਾ ਅਨੁਭਵ

ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਏ ਸਭ ਘਾਟੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਇਹ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਬੀਮਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਖਿਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੰਡਰਰਾਈਟਰ ਇੰਡ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਜੇਖਿਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਖਿਮ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

viii. ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ

ਜਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਜਵਾਬ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਭਾਗ ਸਭ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਦਸਤਖਤ, ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

B. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ (ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ)

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

- ✓ ਬੀਮਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
- ✓ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ
- ✓ ਲੇੜੀਂਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸਮ
- ✓ ਭੌਤਿਕ ਲੱਛਣਾਂ, ਚੰਗੇ ਤੇ ਮਾੜੇ ਦੇਵੇਂ, ਦਾ ਵੇਰਵਾ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤੇ ਕੁਆਲਟੀ, ਉਮਰ, ਅੱਗ ਬਝਾਊ ਜੰਤਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸਮ ਆਦਿ।
- ✓ ਬੀਮੇ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਜਾਇਦਾਦ, ਮੋਟਰ ਜਾਂ ਕਾਰਗੇ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜੋਖਿਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੋਖਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਧੀਕ ਸਵਾਲਨਾਮੇ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ) ਮੁਤਾਬਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਤਦ ਜੋਖਿਮ ਗੁਣਾਂਕ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਰ ਅਤੇ ਕਈ ਮਾਪਢੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਦ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਕਰਕੇ ਸਭ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ: ਪਾਲਸੀਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ 2017 ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਮਾਂ-ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ/ਬੀਮਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲਣ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 1

ਪਾਲਸੀਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ 2017 ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ _____ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

- I. 7 ਦਿਨ
- II. 15 ਦਿਨ
- III. 30 ਦਿਨ
- IV. 45 ਦਿਨ

C. ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਸੀਦ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ, ਬੀਮੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਠ 4 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 64 ਵੀਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

- a) ਬੀਮਾ ਐਕਟ-1938 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 64 VB ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਨਿਯਮ 58 ਅਤੇ 59 ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
- b) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਏਜੰਟ ਬੀਮੇ ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਡਾਕ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- c) ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਨਕਦ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ।
- d) ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਡਾਕ ਜਾਂ ਮਨੀ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਚੈੱਕ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਮਨੀ ਆਰਡਰ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- e) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਪਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਕਰਾਂਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਆਰਡਰ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਡਾਕ /ਮਨੀ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਤ ਤੋਂ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਢੁੱਕਵੀਂ ਰਸੀਦ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਝ ਦੀ ਧਨ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਏਜੰਟ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

D. ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ / ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ / ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਬੀਮੇ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ

ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ/ਥਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਰ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਵਰ ਨੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਕਵਰ) ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਰਜ਼ੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਵਰ ਨੇਟ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਬੰਧਿਤ ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਰਗ ਲਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਜੇ ਜੋਖਿਮ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਤਾਂ ਕਵਰ ਨੇਟ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਬੀਮਾ ਇੰਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕਵਰ ਨੇਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਨਿਯਮ ਵੀ ਬਣਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹਿਮਤ ਬੈਂਕ ਨਿਯਮ, ਐਲਾਨ ਨਿਯਮ ਆਦਿ।

ਇੱਕ ਕਵਰ ਨੇਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

- a) ਬੀਮਤ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ
- b) ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ
- c) ਬੀਮੇ ਦਾ ਅੰਤਰਾਲ
- d) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋਖਿਮ
- e) ਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ: ਜੇ ਦਰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ
- f) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜੋਖਿਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ: ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅੱਗ ਕਵਰ ਨੇਟ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।
- g) ਕਵਰ ਨੇਟ ਦਾ ਲੜੀ ਨੰਬਰ
- h) ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ
- i) ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ (15 ਦਿਨਾਂ) ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ 60 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੋਟਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

1. ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ

ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟਰੀਮਰ ਦਾ ਨਾਂ, ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਨੰਬਰ ਜਾਂ ਠੀਕ ਮੁੱਲ ਆਦਿ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਕਸਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਵਰ ਨੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਗੋ ਦੀ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਐਕਸਪੋਰਟਰ ਵਲੋਂ ਬੰਦਰਗਾਹ ਉੱਤੇ ਭੇਜੀਆ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਢੁੱਕਵੀਂ ਭੇਜਣ ਥਾਂ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਆਵੇ,

ਕਾਰਗੋ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਭੇਜਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸਕਰਕੇ ਖਾਸ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਭੇਜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਵਰ ਨੇਟ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਵਰ ਨੇਟ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

- i. ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਵਰ ਨੇਟ ਨੰਬਰ
- ii. ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ
- iii. ਬੀਮਤ ਦਾ ਨਾਂ
- iv. ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗ ਹੈ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਦੱਸੋ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੁਪਏ _____”

- a) ਸ਼ਰਤ: ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ ਕਲਾਜ਼ A, B ਜਾਂ C, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੰਗੀ SRCC ਜੋਖਿਮ ਵਿੱਚ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਲਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਪਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ।
- b) ਸ਼ਰਤ: ਭੇਜਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭੇਜਣ ਦੀ ਰਸੀਦ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਸਟੀਮਰ ਉੱਤੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਲੱਦੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਘਾਟਾ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖਰਚਿਆਂ ਤੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਬੀਮਤ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ, ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ।

ਘਰੇਲੂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧੀ, ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਭ ਲੋੜੀਂਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਡਾਟਾ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਾਰਗੋ, ਭੇਜਣ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2. ਮੋਟਰ ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ

ਇਹ ਸਬੰਧਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬੀਮਤ, ਹਵਾਲਾ ਹੇਠਾਂ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਥੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ(ਵਹੀਕਲਾਂ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ....ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਵਜੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜੋਖਿਮ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ .....ਪਾਲਸੀ ਆਮ ਫਾਰਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ

(ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ), ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਕਵਰ) ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਕੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੰਡ ਦੇ ਬੀਮੇ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੇਖਿਮ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਮੇਟਰ ਕਵਰ ਨੇਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

- a) ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਜਾਂ ਵੇਰਵਾ/ ਘਣ ਸਮੱਰਥਾ / ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ / ਮੇਕ / ਨਿਰਮਣਾ ਦਾ ਸਾਲ, ਇੰਜਣ ਨੰਬਰ, ਚੈਸੀ ਨੰਬਰ
- b) ਬੀਮਤ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ
- c) ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ। ਸਮਾਂ....., ਮਿਤੀ.....
- d) ਬੀਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ
- e) ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗ
- f) ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ
- g) ਵਾਧੂ ਜੇਖਿਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ

ਮੇਟਰ ਕਵਰ ਨੇਟ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੇਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਪਾਠ X ਅਤੇ XI ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ: ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿਰ-ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਰਕੇ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

3. ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ - ਮੇਟਰ ਬੀਮਾ

ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬੀਮੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਟਰ ਬੀਮੇ ਦੇ ਲਈ, ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਮੇਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਲਈ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਮੇਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988

ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੰ.

ਪਾਲਸੀ ਨੰ.

1. ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੇ ਨੰਬਰ, ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਇੰਜਣ ਨੰ. / ਚੈਸੀ ਨੰਬਰ / ਮੋਕ / ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਾਲ
2. ਬਾਡੀ ਦੀ ਕਿਸਮ / ਸੀ.ਸੀ / ਬੈਠਣ ਸਮਰੱਥਾ / ਕੁੱਲ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ / ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ,
3. ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ - ਭਾਰਤ`
4. ਬੀਮਤ ਐਲਾਨਿਆ ਮੁੱਲ (IDV)
5. ਬੀਮਤ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ, ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਿੱਤਾ।
6. ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ..... '0' ਵਜੇ ਤੋਂ .....
7. ਬੀਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ: ..... ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ
8. ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ:

(a) ਬੀਮਤ:

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਚਾਲੂ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਲਾਈਸੈਂਸ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇੰਝ ਦੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਲਰਨਰ ਲਾਈਸੈਂਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਵਾਹਨ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਝ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਮੇਟਰ ਵਾਹਨ ਰੂਲਜ਼ 1989 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ

ਪਾਲਸੀ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

(a) ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਸੇਵਾਫਲ;

(b) ਸਾਮਾਨ ਢੇਣ ਲਈ (ਨਿੱਜੀ ਸਾਮਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ)

- (c) ਰੇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ,
- (d) ਰੇਸ ਕਰਨ ਲਈ,
- (e) ਸਪੀਡ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ
- (f) ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂਚ ਲਈ
- (g) ਮੋਟਰ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕਸਦ ਲਈ।

ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਲਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਸ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਪਾਠ X ਅਤੇ XI ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ.....

(ਪਰਮਾਣਿਤ ਬੀਮਾਕਰਤਾ)

ਬੀਮੇ ਦਾ ਮੋਟਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਸਮੇਂ ਵਾਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਪਾਲਸੀ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਰਨਲ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

- a) ਬੀਮਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸੂਲ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਹਿੱਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ/ਸਿਰਨਾਵੇਂ
- b) ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਹਿੱਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ:
- c) ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੋਵੇ, ਸਬੰਧਿਤ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਮੁੱਲ;
- d) ਬੀਮੇ ਦਾ ਅੰਤਰਾਲ;
- e) ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ;
- f) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ-ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟ ;
- g) ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ / ਕਟੌਤੀ;

- h) ਦੇਣਯੋਗ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਅਡਜੱਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਅਧਾਰ ;
- i) ਪਾਲਸੀ ਨਿਯਮ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟੀਆਂ;
- j) ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਅਚਨਚੇਤ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਕਸਰ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
- k) ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੀਮਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ;
- l) ਕੋਈ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ;
- m) ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ, ਧੋਖਾ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੀਮਤ ਦੇ ਨਾ-ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ;
- n) ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;
- o) ਐਡ-ਆਨ ਕਵਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇੰਡੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ;
- p) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਢੰਗ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 2

ਕਵਰ ਨੇਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?

- I. ਕਵਰ ਨੇਟ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੀਵਨ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- II. ਕਵਰ ਨੇਟ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਰਨਲ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸਭ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- III. ਕਵਰ ਨੇਟ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਿਹਤ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- IV. ਕਵਰ ਨੇਟ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਹਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਰਨਲ ਬੀਮੇ ਦੇ ਮੇਟਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

E. ਵਾਰੰਟੀਆਂ

ਵਾਰੰਟੀ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਯੋਗ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਰੰਟੀ ਵੱਖਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਵਰ ਨੇਟ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦੀ

ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜੋਖਿਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਵਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਲਸੀ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਭਾਵਗੀਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਵਾਰੰਟੀ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਪੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਪਨੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦਾਅਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1. ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਜੋਂ (ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ) ਹਨ

ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੀਮਤ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼ਾਂਤ ਜੋਖਿਮ: ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ 30 ਜਾਂ ਵੱਧ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿਗਰਟ ਫਿਲਟਰ ਨਿਰਮਾਤਾ: ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟਿਕਾਣੇ ਵਿੱਚ 30°C ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਫਲੈਸ਼ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਘੋਲਕ ਵਰਤੇ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

2. ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਸੰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਵਾਰੰਟੀ, ਇੱਥੇ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੀਮਤ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਇੱਥੇ ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਟਿਨ ਲਾਈਨ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਸਾਮਾਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਹ) ਲਈ ਵਾਰੰਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ (ਵੈਸਲ) ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਵਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਚੋਵੀਂ ਘੰਟੇ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਦਰ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 3

ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?

- I. ਵਾਰੰਟੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
  - II. ਵਾਰੰਟੀ ਫਾਰਮ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
  - III. ਵਾਰੰਟੀ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
  - IV. ਵਾਰੰਟੀ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
-

F. ਤਸਦੀਕ (ਇੰਡੋਰਸਮੈਂਟ)

ਇਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਲਸੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਹੈ; ਕੁਝ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ/ਬਦਲ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ (endorsement) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫਾਰਮ ਦਾ ਭਾਗ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਦੋਵੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਸਦੀਕ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਬਦਲਣ/ਸੋਧ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਲੋੜ ਇੱਕ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

- a) ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ /ਤਬਦੀਲੀ
- b) ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਢੰਗ, ਘਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਕਰਕੇ ਬੀਮਾਯੋਗ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ
- c) ਵਾਧੂ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ/ ਪਾਲਸੀ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਵਾਧਾ
- d) ਜੇਖਿਮ ਦੇ ਬਦਲਾਅ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਣਾ
- e) ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਟਿਕਾਏ ਉੱਤੇ ਬਦਲਣਾ

f) ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ

g) ਨਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਆਦਿ ਬਦਲਣਾ

ਨਮੂਨਾ

ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਕੁਝ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਰੱਦ ਕਰਨਾ

ਬੀਮਤ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਰਾਹੀਂ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ .... ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬੀਮਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ... ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਹੀਨੇ, ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ।

ਸਟਾਕ ਮੁੱਲ ਕਵਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ:

"ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਰਾਹੀਂ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮੁਤਾਬਕ .... ਰੁਪਏ ਲਈ ਬਦਲੀ ਗਈ ਹੈ:"

ਚਾਲੂ (ਵੇਰਵਾ) ਰੁਪਏ.

ਚਾਲੂ (ਵੇਰਵਾ) ਰੁਪਏ.

ਜਿਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਥੇ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਸਾਲਨਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰੁਪਏ.....

ਕੁੱਲ ਬੀਮਾ ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਰੁਪਏ.....

ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ੀ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੀ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਵਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ

ਬੀਮਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਉੱਤੇ, ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦੇ ਜੋਖਿਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ ਬੀਮਤ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ..... ਵਸੂਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 4

ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ _____ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

- I. ਵਾਰੰਟੀਆਂ
  - II. ਤਸਦੀਕ
  - III. ਤਬਦੀਲੀ
  - IV. ਸੋਧਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹਨ
-

G. ਪਾਲਸੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ

ਬੀਮੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਤਹਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਬੀਮਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

- a) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਛੋਟ ਹੈ, ਜੇ ਇੰਝ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਵੈਵਿਰੋਧ ਹੋਵੇ।
- b) ਸਟੈਂਡਰਡ ਛਪੇ ਪਾਲਸੀ ਰੂਪ ਅਤੇ ਛਪੇ ਜਾਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਖਾਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਛਪੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨਗੇ।
- c) ਜੇ ਤਸਦੀਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਹੋਰ ਭਾਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤਸਦੀਕ ਦਾ ਭਾਵ ਪ੍ਰਬਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

- d) ਤਿਰਛੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਨਿਯਮ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਛਪੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਵਿਪਰੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- e) ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਜਾਂ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- f) ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਚੇਪੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- g) ਛਪੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਸਿਆਹੀ ਵਾਲੀ ਰਬੜ ਦੀ ਮੇਹਰ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- h) ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਛਪੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
- i) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਗਰਾਮਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਵੇ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

1. ਪਾਲਸੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਵਪਾਰਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ, ਕਲਾਜ਼, ਤਸਦੀਕ, ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

2. ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਅਰਥ

ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵ ਲਵੇਗਾ। ਇਸਕਰਕੇ "ਅੱਗ" ਦਾ ਅਰਥ ਲਪਟਾਂ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਲਣਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਬਦ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਆਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰਿਕ ਅਰਥ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਅਰਥ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਾਕ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਰਥ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੈਨਲ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਚੋਰੀ"।

ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਬਦ ਪਿਛਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥ ਹੀ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਣ।

H. ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ

ਬਹੁਤੀਆਂ ਗ਼ੈਰ-ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਸਾਲਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਖਾਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫੇਰ ਵੀ ਅਦਬ ਦੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਪਾਰ ਅਮਲ ਦੇ ਕਰਕੇ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਿਆਉਣ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਾਲਸੀ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸਭ ਤੱਥ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ, ਸਾਲਨਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਆਦਿ। ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਰਸਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਜੋਖਿਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੱਥ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੇਟਰ ਨਵਿਆਉਣ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬੀਮਤ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ (ਜੇ ਕਿ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਵਾਹਨ ਦਾ ਐਲਾਨਿਆ ਮੁੱਲ ਹੈ) ਦਾ ਮੁੜ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਧਾਨ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 5

ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?

- I. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ 30 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।
  - II. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।
  - III. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ 7 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।
  - IV. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
-

- a) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਹਨ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੀਮਤ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- b) ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਪਾਲਸੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
- c) ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਕਸਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਐਲਾਨ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- d) ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ:
  - i. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ
  - ii. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵੇਰਵਾ
  - iii. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਕਿੱਤਾ, ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਵਪਾਰ
  - iv. ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ
  - v. ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ
  - vi. ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੀਮਾ
  - vii. ਘਾਟਾ ਅਨੁਭਵ
  - viii. ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ
- e) ਏਜੰਟ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੋਖਿਮ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- f) ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲਣ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- g) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ, ਬੀਮੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ।
- h) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਕਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬੈਂਕ ਸਮਝੌਤੇਯੋਗ ਕਾਗਜ਼, ਪੋਸਟ ਮਨੀਆਰਡਰ, ਕਰੈਡਿਟ ਜਾਂ ਡੇਬਿਟ ਕਾਰਡ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਈ-ਟਰਾਂਸਫਰ, ਸਿੱਧਾ ਕਰੈਡਿਟ ਜਾਂ IRDAI ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- i) ਕਵਰ ਨੇਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਤਿਆਰ ਬਾਕੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੀਮੇ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹਾਲੇ ਜਾਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।
- j) ਕਵਰ ਨੋਟਿਸ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੋਟਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- k) ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬੀਮੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ
- l) ਪਾਲਸੀ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- m) ਵਾਰੰਟੀ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਯੋਗ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- n) ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ/ਬਦਲ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ (endorsement) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- o) ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ

- a) ਪਾਲਸੀ ਫਾਰਮ
- b) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੁਗਤਾਨ
- c) ਕਵਰ ਨੇਟ
- d) ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ
- e) ਨਵਿਆਉਣ ਸੂਚਨਾ
- f) ਵਾਰੰਟੀਆਂ

ਸਵੈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ

ਜਵਾਬ 1 - ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।

ਜਵਾਬ 2- ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।

ਜਵਾਬ 3 - ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।

ਜਵਾਬ 4 - ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।

ਜਵਾਬ 5 - ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।

ਪਾਠ G-02

ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਦੇਈ

ਪਾਠ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੋਖਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਡਰਰਾਈਟਰ ਜ਼ੋਖਮ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ੋਖਮ ਦਾ ਜ਼ੋਖਮ ਕਿੰਨਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਧਨ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਖਮ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

- A. ਭੌਤਿਕ ਖਤਰੇ
- B. ਭੌਤਿਕ ਖਤਰੇ - ਜ਼ੋਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਨਿਯਮ ਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
- C. ਵਾਧੂ / ਕਟੌਤੀ ਅਤੇ ਕਵਰ ਲਈ ਰੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ
- D. ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ
- E. ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਨਾ

ਇਹ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋ:

1. ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ
2. ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝਣਾ
3. ਜ਼ੋਖਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅੰਡਰਰਾਈਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਢੰਗ
4. ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

A. ਭੌਤਿਕ ਖਤਰੇ

ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਲਈ ਹੋਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋਖਿਮ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੀਮੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

a) ਅੱਗ

- i. ਨਿਰਮਾਣ: ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕੰਕਰੀਟ ਇਮਾਰਤ ਲੱਕੜ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ।
- ii. ਉਚਾਈ: ਜਿੰਨੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਵੱਧ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਵੱਧ ਖਤਰਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗ ਬਝਾਉਣ ਲਈ ਐਖਿਆਈ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਵੱਡੀਆਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਰਲੀਆਂ ਫਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- iii. ਫਰਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਮ: ਲੱਕੜ ਦੀ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗ ਛੇਤੀ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜ ਦੀ ਫਰਸ਼ ਛੇਤੀ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉੱਪਰਲੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਤੋਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜਾਂ ਸਾਮਾਨ ਡਿੱਗਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- iv. ਅਧਿਕਾਰ: ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- v. ਬਲਣ ਖਤਰਾ: ਇਮਾਰਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣ ਰੱਖਣ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ, ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗ ਬਲਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੱਕੜ ਦੇ ਗੁਦਾਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬਲਣਯੋਗ ਖਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲੱਕੜ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਬਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀ ਘਟਣਾ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਾਗਜ਼, ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅੱਗ ਤੋਂ ਹੀ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- vi. ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ: ਜੇ ਕੰਮ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਣਾਵਟੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਲਗਾਤਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਥਕੇਵੇਂ ਨਾਲ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬੇਧਿਆਨੀ ਕਰਕੇ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

vii. ਜੋਖਮ ਦੀ ਹਾਲਤ / ਟਿਕਾਣਾ: ਸੰਘਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਣੇ ਨੂੰ ਨੇੜਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬਝਾਉ ਦਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ।

b) ਸਮੁੰਦਰੀ

- i. ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹਾਲਤ: ਪੁਰਾਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਘਟੀਆ ਜੋਖਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ii. ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਲ ਯਾਤਰਾ: ਜਲ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਰਾਹ, ਲੇਡ ਕਰਨ ਤੇ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਉੱਤੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਹਨ।
- iii. ਸਟਾਕ ਦੀ ਕਿਸਮ: ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- iv. ਪੈਕ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ: ਪੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਕਾਰਗੋ ਨੂੰ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਗੋ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਹਰੇ ਬੈਗ ਇੱਕਲੇ ਬੈਗ ਨਾਲ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤਰਲ ਪਦਾਰਠਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਡਰੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਖਰਾਬ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਾ ਹੈ।

c) ਮੋਟਰ

- i. ਵਾਹਨ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹਾਲਤ: ਪੁਰਾਣੇ ਵਹੀਕਲਾਂ ਦੇ ਦੁਰਘਟਨਾਗ੍ਰਸਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ii. ਵਾਹਨ ਦੀ ਕਿਸਮ: ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਦਿ।

d) ਸੰਨੁਮਾਰੀ

- i. ਸਟਾਕ ਦੀ ਕਿਸਮ: ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਰੂਪ (ਜਿਵੇਂ ਗਹਿਣੇ) ਅਤੇ ਸੌਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਗਣ ਯੋਗ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਜੋਖਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ii. ਅਵਸਥਾ: ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਜੋਖਿਮ ਲਈ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਹੈ: ਇੱਕਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਿੱਜੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ।
- iii. ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਖਤਰਾ: ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਹੋਣਾ ਖਰਾਬ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਾ ਹੈ।

e) ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ

- i. ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ: ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਦੁਰਘਟਨਾਗ੍ਰਸਥ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
- ii. ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸਮ: ਜੈਕੀ, ਸੁਰੰਗ ਇੰਜਨੀਅਰ, ਦਸਤੀ ਕਾਮੇ ਮਾੜੇ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਨ।

- iii. ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਹਾਲਤ: ਸੁਗਰ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੱਟੜ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਸਰਜੀਕਲ ਇਲਾਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
-

B. ਭੌਤਿਕ ਖਤਰੇ - ਜੋਖਮ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਨਿਯਮ ਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਅੰਡਰਰਾਈਟਰ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗ ਵਰਤਦੇ ਹਨ:

- ✓ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਲੇਡਿੰਗ/ਵਧਾਉਣਾ
- ✓ ਪਾਲਸੀ ਉੱਤੇ ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ
- ✓ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋੜਨੀਆਂ
- ✓ ਵਾਧਾ/ ਕਟੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ
- ✓ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ
- ✓ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

a) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਲੇਡਿੰਗ

ਜੋਖਿਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਅੰਡਰਰਾਈਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲੇਡ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਨ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਆਮ ਦਰ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਾਰਗੋ ਨੂੰ ਲਾਈਨਰ (ਯਾਤਰੀ-ਜਹਾਜ਼) ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਂ ਟਨਭਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ (ਕਾਰਗੋ) ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਬੀਮਤ ਖਤਰਨਾਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਬਤਆਰੋਹਣ, ਵਾਹਨ ਉੱਤੇ ਦੌੜਾਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਉਲਟ ਦਾਅਵਾ ਅਨੁਪਾਤ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲੇਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ।

---

b) ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਦਾਹਰਨ

- i. ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ: ਟਿਨ ਲਾਈਨ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਸਾਮਾਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਹ) ਲਈ ਵਾਰੰਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ii. ਸੰਨੁਮਾਰੀ: ਇਹ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਚੋਵੀਂ ਘੰਟੇ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- iii. ਅੱਗ: ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਆਮ ਕੰਮਕਾਜੀ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- iv. ਮੋਟਰ: ਇਹ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਸਪੀਡ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਰੇਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਦਾਹਰਨ

ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ: ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਿਕ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੰਡ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤਬਾਦਲਾ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਰਾਈਟਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕੇਵਲ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ, ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਫਿੱਟ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਾਸਟ ਪਾਈਪ, ਹਾਰਡ ਬੋਰਡ ਕਈ ਵਾਰ ਕੇਵਲ ਕੋਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਸਟ ਪਾਈਪ, ਹਾਰਡ ਬੋਰਡ ਆਦਿ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਕੱਟਣ ਸ਼ਰਤ ਵਾਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

c) ਵਾਧੂ / ਕਟੌਤੀ ਅਤੇ ਕਵਰ ਲਈ ਰੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ

ਜਦੋਂ ਘਾਟਾ ਰਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੇ/ਘਟਾਉਣਯੋਗ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਕਾਏ ਨੂੰ 'ਵਾਧਾ' ਸ਼ਰਤ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੱਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਘਾਟੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਛੋਟੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ।

ਉਦਾਹਰਨ

- i. ਮੋਟਰ: ਪੁਰਾਣੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਜੋਖਿਮ।
- ii. ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ: ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਮਰ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੱਦ ਨੂੰ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੌਜੂਦਾ ਜੋਖਿਮ ਲਈ ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾ ਬੀਮੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ।

d) ਛੋਟਾਂ

ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਮ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜੋਖਿਮ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋਖਿਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- i. ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੁਹਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਉਣਾ
- ii. ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਉਣਾ
- iii. ਹੱਥਲੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਇੰਸਟਾਲ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲਟੀਆਂ, ਚੁੱਕਣਯੋਗ ਅੱਗ ਬਝਾਊ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਦਸਤੀ ਅੱਗ ਪੰਪ
- iv. ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅੱਗ ਅਲਾਰਮ ਲਗਾਉਣਾ

ਉਦਾਹਰਨ

ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਈਡ-ਕਾਰ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਜੋਖਿਮ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਵਹਕੀਲ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ "ਪੂਰੇ ਲੋਡ" ਵਾਲੇ ਕਨਟੇਨਰ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਉੱਤੇ ਛੋਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਕਮੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਰੁੱਪ ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ, ਵੱਡੇ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਘੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

e) ਨਾ ਦਾਅਵਾ ਬੇਨਸ (ਐਨਸੀਬੀ)

ਨਵਿਆਉਣ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕੁਝ ਫੀਸਦੀ ਬੇਨਸ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੇਨਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤਹਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਵਿਆਉਣ ਉੱਤੇ ਕੁੱਲ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਉੱਤੇ ਛੋਟ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਗਰੁੱਪ ਲਈ ਉਠਾਏ ਦਾਅਵਾ ਅਨੁਪਾਤ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਨਾ-ਦਾਅਵਾ ਬੋਨਸ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਕੰਮ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਦਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਨਸ ਬੀਮਤ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ ਦੇ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਨਾਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਵਧੀਆ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਕੇ ਹੈ।

f) ਇਨਕਾਰ

ਜੇ ਭੌਤਿਕ ਖਤਰਾ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋਖਿਮ ਨਾ-ਬੀਮਾਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਾਟਾ ਤਜਰਬਿਆਂ, ਖਤਰਿਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਬੀਮੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋਖਿਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

C. ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ

ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

a) ਬੇਈਮਾਨੀ

ਮਾੜੇ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਦਾਹਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਦਾਅਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਬੀਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਨਦਾਰ ਬੀਮਤ ਵੀ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

b) ਲਾਪਰਵਾਹੀ

ਘਾਟੇ ਲਈ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ। ਬੀਮੇ ਕਰਵਾਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬੀਮਤ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵੱਲ ਬੇਧਿਆਨੀ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਬੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਗਰੂਕ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਾ-ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰਾ ਨਾ-ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੈ।

c) ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ

ਮਾਲਕ-ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਬੰਧ ਮਾੜੇ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਦਾ ਭਾਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

d) ਗਲਤ ਦਾਅਵੇ

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ ਦਾਅਵਾ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਮਤ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਘਾਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬੇਤੁਕਾ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ

ਅਧੀਨ-ਹੱਦ: ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਕੁੱਲ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਮਰਾ ਖਰਚੇ, ਸਰਜੀਕਲ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੱਦ ਤਹਿ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਦੋਂ ਬੀਮਤ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰਾ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੰਝ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਝ ਦੇ ਕੇਸ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

1. ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੰਤਰਾਲ ਸਕੇਲ

ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਉਸ ਪੈਮਾਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੰਤਰਾਲ ਸਕੇਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਸੂਲਿਆ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਥੋੜ੍ਹੇ ਅੰਤਰਾਲ ਸਕੇਲ ਦੀ ਲੋੜ

- ਇਹ ਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚਾ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ।
- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਲਨਾ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਨਵਿਆਉਣ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਨਵਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਨੁਰੂਮ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੀਮਤ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਲੈਣ ਵੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕੁਝ ਬੀਮੇ ਮੈਸਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਮੈਸਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਜੋਖਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੀਮੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋਖਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਕਰਕੇ ਚੋਣ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੰਤਰਾਲ ਬੀਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਉਲਟ ਇੰਝ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਾਲਨਾ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਜੋਖਿਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੰਤਰਾਲ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਰਿਫੰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ

ਇਹ ਹਰੇਕ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਸਕਣ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 1

ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ?

- I. ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- II. ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇ
- III. ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮੰਗ
- IV. ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਰੱਖਣੀਆਂ

D. ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਨਾ

ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਪਾਲਸੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਹੱਦ ਚੁਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਪਿਸ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ।

ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਦਰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵੱਧ ਬੀਮਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਵੱਧ ਧਨ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ

ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਨੁਕਤੇ ਉੱਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੀਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

- a) ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ: ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਪੱਕੀ ਰਕਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੀਮਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਪੰਗਤਾ ਲਈ ਬੀਮਤ ਦੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 60 ਗੁਣੇ ਜਾਂ 100 ਗੁਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਫਾਇਦਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਲਈ ਉੱਪਰਲੀ ਹੱਦ ਜਾਂ 'ਕੈਪ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਰੁੱਪ ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਹਰ ਬੀਮਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ

ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੀਮਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- b) ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ: ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨਿਆ ਮੁੱਲ [IDV] ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਹਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਘਸਾਈ ਫੀਸਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮੋਟਰ ਟਰਿਫ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਵਿਕਰੀ ਭਾਅ ਵਿੱਚ ਲੋਕਲ ਚੁੰਗੀ / ਟੈਕਸ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਪਰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

IDV = (ਨਿਰਮਾਤਾ ਦਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਭਾਅ - ਘਸਾਈ) + (ਅਸੈਸਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀਬੱਧ ਵਿਕਰੀ ਭਾਅ-ਘਸਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ) ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਵਾਹਨ ਦੀ IDV, ਜੋ ਕਿ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਅਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਸਾਈ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ IDV ਨੂੰ ਸਰਵੇਅਰ, ਕਾਰ ਡੀਲਰਾਂ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਵਾਹਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

IDV ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਹਨ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ IDV ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਲਵੋ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਬੀਮਤ ਨੂੰ IDV ਵਿੱਚੋਂ 5% ਤੋਂ 10% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਹੱਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ IDV ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ।

- c) ਅੱਗ ਬੀਮਾ: ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ/ ਪਲਾਂਟ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤੇ ਚਲ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਬਹਾਲੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਸਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। (ਮੁੜ-ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਪਾਠ 28 - ਵਪਾਰਕ ਬੀਮਾ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ)

- d) ਸਟਾਕ ਬੀਮਾ: ਸਟਾਕ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਧਨ-ਵਾਪਸੀ ਉਸ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਟਾਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਘਾਟੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

- e) ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ ਬੀਮਾ: ਇਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਦੀ ਮੁੱਲ ਪਾਲਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਬੀਮਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ + ਬੀਮਾ + ਮਾਲ ਢੁਆਈ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਜੋੜ ਭਾਵ CIF ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ।

- f) ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਬੀਮਾ: ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਤ ਅਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਇਕਰਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਲ ਢਾਂਚੇ/ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮੁੱਲ ਤਹਿ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਲੋਂ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- g) ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ: ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਉਦਯੋਗ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਫੈਲਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਮਾਪਢੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 2

ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸਕੀਮ ਸੁਝਾਉ।

- I. ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ
- II. ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ
- III. ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਬੀਮਾ
- IV. ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ

ਸਾਰ

- a) ਜੋਖਿਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰ ਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
- b) ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜੋਖਿਮ ਲਈ ਬੀਮਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਦਰ, ਨਿਯਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- c) ਦਰ (ਰੇਟ) ਬੀਮੇ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਭਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- d) ਦਰ ਤਹਿ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਮਕਸਦ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- e) 'ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ' ਨੂੰ ਖਰਚ, ਰਾਖਵਾਂ ਅਤੇ ਫਾਇਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਫੀਸਦੀ ਢੁੱਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਲੇਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- f) ਬੀਮੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਰਾ (ਹਜ਼ਾਰਡ) ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਘਾਟੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।
  - g) ਕਟੌਤੀਆਂ / ਵਾਧਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਛੋਟੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - h) ਨਾ-ਦਾਅਵਾ ਬੋਨਸ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਕੰਮ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਦਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
  - i) ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਪਾਲਸੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ।
-

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ

- a) ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ
- b) ਦਰ ਤਹਿ ਕਰਨੀ
- c) ਭੌਤਿਕ ਖ਼ਤਰੇ
- d) ਨੈਤਿਕ ਖ਼ਤਰੇ
- e) ਹਰਜਾਨਾ
- f) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਲੇਡ
- g) ਵਾਰੰਟੀਆਂ
- h) ਕਟੌਤੀ
- i) ਵਾਧਾ

ਸਵੈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ

ਜਵਾਬ 1 - ਸਹੀ ਚੋਣ ॥ ਹੈ।

ਜਵਾਬ 2 - ਸਹੀ ਚੋਣ ॥ ਹੈ।

ਪਾਠ G-03

ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਬੀਮਾ

ਪਾਠ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਪਿਛਲੇ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ, ਜਹਾਜ਼ੀ, ਮੋਟਰ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਠ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਉਤਪਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ, ਯਾਤਰਾ, ਘਰ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੁਟਕਲ ਗਾਹਕਾਂ ਵਲੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

- A. ਫੁਟਕਲ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦ
- B. 'ਸਾਰੇ ਜੋਖਮ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਕਟ' ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ
- C. ਪੈਕੇਜ ਨੀਤੀਆਂ
- D. ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਬੀਮਾ
- E. ਘਰ-ਬਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬੀਮਾ
- F. ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ
- G. ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋ:

1. ਘਰ-ਬਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬੀਮਾ ਸਮਝਾਉਣ
2. ਦੁਕਾਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ
3. ਮੋਟਰ ਬੀਮੇ ਵਾਰੇ ਵਿਚਾਰ

A. ਫੁਟਕਲ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦ

ਕੁਝ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਖਰੀਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੰਡ ਦੇ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੇਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਛੋਟੀ ਟਿਕਟ' ਪਾਲਸੀ ਜਾਂ 'ਫੁਟਕਲ ਪਾਲਸੀਆਂ' ਜਾਂ 'ਫੁਟਕਲ ਉਤਪਾਦ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ, ਮੋਟਰ-ਕਾਰ, ਦੇ-ਪਹੀਆ, ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਿਵੇਂ ਦੁਕਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਬੀਮੇ ਇਸ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਏਜੰਟਾਂ / ਵੰਡ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮੇ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਗਾਹਕ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

B. 'ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਖਮ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਕਟ' ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ

ਗ਼ੈਰ-ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

- ✓ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀਆਂ
  - ✓ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਪਾਲਸੀਆਂ
- i. 'ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਖਮ' ਦਾ ਅਕਸਰ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਖਮ, ਜੋ ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਲਹਿਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਲਈ ਕਵਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ।
  - ii. ਸਭ-ਜੋਖਿਮ ਬੀਮਾ ਉਪਲੱਬਧ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੂਰਨ ਕਿਸਮ ਹੈ। ਇਸਕਰਕੇ ਕੀਮਤ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
  - iii. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਟ ਹੀ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

C. ਪੈਕੇਜ ਨੀਤੀਆਂ

- i. ਪੈਕੇਜ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕਠੀਆਂ ਇੱਕ ਇੱਕਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਧੀਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- ii. ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ-ਬਾਰ ਪਾਲਸੀ, ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਪਾਲਸੀ, ਦਫ਼ਤਰ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਆਦਿ, ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕਈ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤ, ਸਾਮਾਨ ਆਦਿ।
- iii. ਇੰਡ ਦੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਲਾਈਨਾਂ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- iv. ਸਭ ਭਾਗਾਂ ਲਈ ਪੈਕੇਜ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਨਿਯਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਖਾਸ ਭਾਗਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

D. ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਬੀਮਾ

ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੱਡਾ ਨਿਗਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁੜ-ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰੁਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇੜਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੁਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਬਰਬਾਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਕਰਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਇਹ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਦੁਕਾਨ/ਫੁਟਕਲ ਧੰਦਿਆਂ ਦੇ ਇੰਡ ਦੇ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਲਸੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪਸੰਦ ਮੁਤਾਬਕ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਦੁਕਾਨ, ਨਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਸਟੋਰ, ਡਰਾਈ ਕਲੀਨਰ, ਗਿਫਟ ਸ਼ਾਪ, ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਦੁਕਾਨ, ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਸਟੋਰ ਆਦਿ।

1. ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ?

ਪਾਲਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਧੰਦੇ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅੱਗ, ਭੁਚਾਲ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਦੇਖੀ ਨੁਕਸਾਨ; ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਕਾਨ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚਨਚੇਤੇ ਸੰਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇਗਾ। ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਤ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੀਮਤਾ ਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

- i. ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਦਫ਼ਤਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ, ਚੋਰੀ ਆਦਿ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ
- ii. ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰਾਬੀ: ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਯੰਤਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ
- iii. ਬਿਜਲੀ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ:
  - ✓ ਬਿਜਲੀ ਯੰਤਰਾਂ ਲਈ ਸਭ-ਜੋਖਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

- ✓ ਬਿਜਲੀ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ
- iv. ਧਨ ਬੀਮਾ: ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਨ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੈ:
  - ✓ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਉਲਟਾ
  - ✓ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਖੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ
  - ✓ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ (ਦੁਕਾਨ ਦੀ) ਗੋਲਕ (ਡੱਬਾ/ਦਰਾਜ/ ਕਾਊਂਟਰ)
- v. ਬੈਗ: ਬੈਗ (ਸਾਮਾਨ) ਦੇ ਗੁਆਚਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ
- vi. ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਕੱਚ ਦੀ ਪਲੇਟ ਅਤੇ ਨਿਰੋਗਤਾ ਫਿੱਟਿੰਗ ਲਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ:
  - ✓ ਲਗਾਈ ਕੱਚ ਦੀ ਪਲੇਟ
  - ✓ ਨਿਰੋਗਤਾ (ਸੈਂਟਰੀ ਫਿੱਟਿੰਗ)
  - ✓ ਨਿਓਨ ਨਿਸ਼ਾਨ / ਚਮਕਦਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨ / ਹੋਰਡਿੰਗ
- vii. ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ
- viii. ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ/ ਬੇਈਮਾਨੀ: ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ
- ix. ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ:
  - ✓ ਨੈਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ
  - ✓ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ

ਅੱਗ/ ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ / ਬੈਗ (ਸਾਮਾਨ)/ ਕੱਚ ਪਲੇਟ / ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਗਾਰੰਟੀ / ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀਆਂ (ਅੱਗੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਤਵਾਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਘਰ-ਬਾਰ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਨ।

E. ਘਰ-ਬਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬੀਮਾ

ਘਰੇਲੂ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਘਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਪੈਕੇਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਘਾਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ, ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ, ਧਮਾਕੇ, ਅਤੇ ਹਵਾਈ-ਜਹਾਜ਼ ਡਿੱਗਣ / ਟੱਕਰ ਰਾਹੀਂ ਨੁਕਸਾਨ (ਜਿਸ ਨੂੰ FLEXA ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ); ਤੂਫਾਨ, ਝੱਖੜ, ਕਾਂਗ ਤੇ ਹੜ੍ਹ (ਜਿਸ ਨੂੰ STFI ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ); ਅਤੇ ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਹਨ। ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਤੋਂ ਪਾਲਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ, ਭੰਨਤੋੜ, ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਦੀ ਚੋਰੀ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਾਸਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਹਿਣੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਿਜੋਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ-ਬਾਰ ਬੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਨੁਕਸ ਲਈ ਵੀ ਕਵਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਘਰ-ਬਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬੀਮਾ ਪੈਕੇਜ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਗੁੰਮ ਹੋਣ, ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਗੁਆਚਣ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ/ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵੀ ਘਰ-ਬਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੀਮਾ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਪੈਡਲ ਸਾਈਕਲ, ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

IRDAI ਨੇ 1 ਅਪਰੈਲ, 2021 - ਭਾਰਤ ਗ੍ਰਹਿ ਰਕਸ਼ਾ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਗ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਕਟ ਬੀਮਾ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਰਨਲ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਗ੍ਰਹਿ ਰਕਸ਼ਾ (ਘਰੇਲੂ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ) ਪਾਲਸੀ ਕਈ ਸਾਰੇ ਸੰਕਟਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ, ਜੰਗਲ ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਦੰਗੇ, ਹੜਤਾਲ, ਦੇਖੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੈਂਕ, ਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਫੱਟਣਾ ਅਤੇ ਓਵਰਫਲੋਅ ਹੋਣਾ, ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਫੁਹਾਰੇ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੀਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ 1 ਤੋਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਾਲਸੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਦੇ 20% ਲਈ ਜਰਨਲ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਗਰੀ (ਬਿਨਾਂ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਦੇ) ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਆਮ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਵੱਧ ਰਕਮ ਦਾ ਬੀਮਾ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੋਣਵੀਆਂ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ (i) ਕੀਮਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ (ii) ਬੀਮਤ ਤੇ ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਲਈ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਸੰਕਟ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ ਬੀਮਾ।

ਪਾਲਸੀ ਅੰਡਰ-ਇੰਸ਼ੋਅਰੈਂਸ ਲਈ ਪੂਰਾ ਵੇਵਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਲਸੀ ਧਾਰਕ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੀ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਮਾਮਲੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਲਸੀ ਧਾਰਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਐਲਾਨ ਕੀਤੀ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਲਈ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

F. ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ

ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਆਪਣੀ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵੇਖਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਊਂਟਸ ਬੁੱਕ (ਵਹੀ-ਖਾਤੇ) ਰੱਖਣਗੇ, ਇਸਕਰਕੇ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਰ-ਬਾਰ ਦੇ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਢੰਗ ਹਨ - ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਨਿਰਮਾਣ/ ਬਦਲਣ ਮੁੱਲ।

ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਨ, ਬੈਂਗ, ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਲਈ, ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਗਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- i. ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਅੱਗੇ ਬੀਮੇ ਲਈ, ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਤਹਿ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਢੰਗ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੈ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ (MV) ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹੈ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ (RIV)। M.V. ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਘਸਾਈ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਢੰਗ ਅਧੀਨ, ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।
- ii. RIV ਢੰਗ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਉਣਾ/ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ RIV ਢੰਗ ਕੇਵਲ ਅਚੱਲ ਸੰਪੱਤੀ ਲਈ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਸਟਾਕ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਘਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਮੁੜ-ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਹ 'ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਮੁੜ-ਨਿਰਮਾਣ ਘਰ ਦੇ ਮੁੜ-ਬਣਾਉਣ ਦੀ

ਕੀਮਤ ਹੈ, ਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਉਮਰ, ਘਸਾਈ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੀਮਤ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਰ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ - ਫਰਨੀਚਰ, ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਕੱਪੜੇ, ਬਰਤਨ ਆਦਿ - ਦਾ ਮੁੱਲ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਸਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ, ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੀਮਾ ਕੀਤੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਲਈ ਗਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 1

ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ?

- I. ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਇੱਕਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ
- II. ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਸਿਰਫ ਭੌਤਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤ
- III. ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀ ਜਾਂ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਇੱਕੋ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- IV. ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀਆਂ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

ਕੁਝ ਖਾਸ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

- a) ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ (Burglary) ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਬੀਮਤ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਕਰਮਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਫੜਨਯੋਗ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਥੇ ਸਮੱਗਰੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਅਣਖਿਆਲੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ।
- b) ਘਰ-ਉਲੰਘਣ (ਹਾਊਸ-ਬਰੇਕਿੰਗ) ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- c) ਲੁੱਟਮਾਰ (Robbery) ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬੀਮਤ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਬੀਮਤ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਕਰਮਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾਤਮਿਕ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਮੱਗਰੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

d) ਤਿਜੋਰੀ (ਸੇਫ) ਦਾ ਭਾਵ ਬੀਮਤ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਦੂਕ ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

e) ਚੋਰੀ ਸਭ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲਏ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੋਰੀ (theft) ਦਾ ਸਾਮਾਨਅਰਥ larceny ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 2

ਦੁਕਾਨਕਾਰ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬੀਮਤ ਵਾਧੂ 'ਪਲੇਟ ਕੱਚ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰੋਗਤਾ ਫਿੱਟ ਕਰਨਾ' ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ?

- I. ਲਗਾਈ ਕੱਚ ਦੀ ਪਲੇਟ
- II. ਨਿਰੋਗਤਾ (ਸੈਂਟਰੀ ਫਿੱਟਿੰਗ)
- III. ਨਿਓਨ ਨਿਸ਼ਾਨ
- IV. ਉਪਰੋਕਤ ਸਭ

G. ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ: ਰੇਵਾਥੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬੱਚਤ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਕਾਰ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਕਿਥੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁੱਤਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਰੇਵਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਬਰੇਕ ਲਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਵਾਈਡਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਇੱਕਲੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੇਵਾਥੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰ, ਪਬਲਿਕ ਜਾਇਦਾਦ, ਹੋਰ ਕਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਨ ਫੱਟੜ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੇ ਰੇਵਾਥੀ ਕੋਲ ਕਾਰ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦੀ ਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

✓ ਰੇਵਾਥੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਧਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ?

✓ ਕੀ ਹੋਰ ਧਿਰ ਦਾ ਬੀਮਾ ਰੇਵਾਬੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ?

✓ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਇਸਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਟਰ ਬੀਮਾ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਕਾਰ ਚੋਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੇਟਰ ਬੀਮਾ ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਵਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾ ਵਾਹਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰ ਕੋਲ ਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਵੇ।)

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਬੀਮਾ

ਮੇਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਰਕਮ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਵੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਮਾਲਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਮੌਤ, ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੱਟੜ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇੰਡ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਹਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

1. ਮੇਟਰ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਹਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵਾਹਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕੀਮਤੀ ਵੀ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਬਾੜ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਵੀ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ (ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ) ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਮੇਟਰ ਬੀਮੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਟਰ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਦੇ ਗੁਆਚਣ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਟਰ ਬੀਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਰਾਹੀਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ ਪਬਲਿਕ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

- ✓ ਦੇ ਪਹੀਏ
- ✓ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ
- ✓ ਸਭ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਾਹਨ: ਸਾਮਾਨ ਢੇਣ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ
- ✓ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਫੁਟਕਲ ਕਿਸਮ ਜਿਵੇਂ ਕਰੇਨ
- ✓ ਮੋਟਰ ਵਪਾਰ (ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਗੈਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ)

ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਬੀਮਾ

ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ-ਧਿਰ ਬੀਮਾ ਬੀਮਤ (ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ) ਵਲੋਂ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ (ਦੂਜੀ ਧਿਰ) ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਧਿਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ (ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ) ਵਲੋਂ ਬੀਮਤ ਉੱਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲੇ।

ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਬੀਮੇ ਨੂੰ 'ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

ਐਕਟ [ਦੇਣਦਾਰੀ] ਕੇਵਲ ਪਾਲਸੀ: ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵੱਲ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਕੇਵਲ ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗੀ:

- ✓ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਸਰੀਰਿਕ ਸੱਟਾਂ ਜਾਂ ਮੌਤ
- ✓ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੁਕਸਾਨ

ਦੇਣਦਾਰੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸੱਟ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਬੇਅੰਤ ਰਕਮ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਰਾਹੀਂ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਲੋਂ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ' (CPA) ਬੀਮਾ

IRDAI ਨੇ 1 ਜਨਵਰੀ 2019 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਕੇ ਮਾਲਕ-ਡਰਾਇਵਰ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਾਦਸਾ ਕਵਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਵਰ ਮਾਲਕ-ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਊਂਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਵਜੋਂ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਪਰ

ਪਾਲਸੀਧਾਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀ ਜਾਂ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ CPA ਕਵਰ ਨਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਲਸੀਧਾਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੱਲੀ CPA ਪਾਲਸੀ ਲੈਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ CPA ਕਵਰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੈਕੇਜ / ਵਿਆਪਕ ਪਾਲਸੀ: (ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ + ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇਣਦਾਰੀ)

ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਖਾਸ ਸੰਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਾਹਨ ਦਾ ਗੁਆਚਣ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੇਟਰ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਲਈ ਵੀ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਮੁੱਲ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਈਡੀਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੱਗ, ਚੋਰੀ, ਦੰਗੇ ਤੇ ਹੜਤਾਲ, ਭੁਚਾਲ, ਹੜ੍ਹ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਕੁਝ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਤੱਕ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਦੇ ਜੋਖਿਮ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀਮਿਤ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ (ਦੇਣਦਾਰੀ) ਕੇਵਲ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ (ਅਸੈਸਰੀਜ਼) ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਪਾਲਸੀਆਂ ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ; ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਹੀਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਨਾ-ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਾਹਨ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਬਦਲਵੀ ਕਾਰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

2. ਅਲਹਿਦਾ

ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਘਸਾਈ, ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਲੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਅਤੇ ਗਲਤ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਲਾਈਸੈਂਸ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਕਰਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਵਰਤਣ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ) ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ

ਮੇਟਰ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਦਾ ਐਲਾਨਿਆ ਮੁੱਲ (ਇੰਸ਼ੇਅਰਡਸ ਡਿਕਲੇਅਰਡ ਵੈਲੂ (IDV) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਵਾਹਨ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਰਿਪੇਅਰ ਨਾ ਹੋਣ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਈਡੀਵੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੇਟਿੰਗ / ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਗਣਨਾ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਮਤ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਮੁੱਲ, ਘਣ ਸਮੱਰਥਾ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ, ਵਾਹਨ ਦੀ ਉਮਰ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 3

ਮੇਟਰ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

- I. ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰ ਹੈ।
- II. ਜੇ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ, ਜੇ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।
- III. ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।
- IV. ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇ ਕਿ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਏਗਾ, ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਪਾਲਸੀ ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਖਰੀਦਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਰ

- a) ਘਰ-ਬਾਰ ਦੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਕੇਵਲ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੀਮਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- b) ਘਰ-ਬਾਰ ਦੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ, ਦੰਗੇ, ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਫੱਟਣਾ, ਭੁਚਾਲ ਆਦਿ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- c) ਪੈਕੇਜ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕਠੀਆਂ ਇੱਕ ਇੱਕਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- d) ਘਰ-ਬਾਰ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਢੰਗ ਹਨ: ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ (MV) ਅਤੇ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ (RIV)।
- e) ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਬੀਮਾ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅੱਗ, ਭੁਚਾਲ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਦੇਖੀ ਨੁਕਸਾਨ; ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਕਾਨ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- f) ਮੇਟਰ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਦੇ ਗੁਆਚਣ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਟਰ ਬੀਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਰਾਹੀਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ-ਡਰਾਇਵਰ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਊਂਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਵਜੋਂ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ

- a) ਘਰ-ਬਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬੀਮਾ
- b) ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਬੀਮਾ
- c) ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ

ਸਵੈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ

ਜਵਾਬ 1 - ਸਹੀ ਚੋਣ । ਹੈ।

ਜਵਾਬ 2- ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।

ਜਵਾਬ 3 - ਸਹੀ ਚੋਣ । ਹੈ।

ਪਾਠ G-04

ਵਪਾਰਕ ਬੀਮਾ

ਪਾਠ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਜੋਖਿਮਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਲੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੋਖਿਮਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ:

- A. ਜਾਇਦਾਦ / ਅੱਗ ਬੀਮਾ
- B. ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਬੀਮਾ
- C. ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਬੀਮਾ
- D. ਧਨ ਬੀਮਾ
- E. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ (Fidelity) ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮਾ
- F. ਬੈਂਕਰ ਹਰਜਾਨਾ ਬੀਮਾ
- G. ਜੇਹਰੀ ਬਲਾਕ ਪਾਲਸੀ
- H. ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਬੀਮਾ
- I. ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਬੀਮਾ
- J. ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ
- K. ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ

ਇਹ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ 11 ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋ।

A. ਜਾਇਦਾਦ / ਅੱਗ ਬੀਮਾ

ਵਪਾਰਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- ✓ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਉਦਯੋਗ[SME]
  - ਭਾਰਤ ਸੁਕਸ਼ਮਾ ਪਾਲਸੀ
  - ਭਾਰਤ ਲਘੂ ਪਾਲਸੀ
- ✓ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਉਦਯੋਗ
  - ਮਿਆਰੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀ (SFSP), IAR ਆਦਿ

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਬੀਮਾ ਖੇਤਰ ਇਹਨਾਂ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਪਾਰਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਜਰਨਲ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ ਉਤਪਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਉ ਇਹਨਾਂ ਆਮ ਬੀਮਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ।

1. ਮਿਆਰੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀ (SFSP)

ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਵਪਾਰਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਦਲਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ / ਵਿੱਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਖਾਸ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਸਭ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤ, ਪਲਾਂਟ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਫਰਨੀਚਰ, ਢਾਂਚੇ, ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਸਟਾਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈਰ/ ਗਾਹਕ ਦੇ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪਏ ਸਟਾਕ ਸਮੇਤ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਸਟਾਕ, ਜੇਕਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਆਰਜ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਆਮ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੜ-ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਮੁੜ-ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧਨ ਰਾਹਤ ਜ਼ਰੂਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

1.1 ਮਿਆਰੀ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ?

ਕੁਝ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀ ਰਾਹੀਂ ਰਿਵਾਇਤੀ ਰੂਪ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਫਾਇਰ ਟਰਿਫ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ) ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਪਾਰਕ ਜੋਖਿਮਾਂ ਲਈ ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਕਟ ਹਨ:

- ✓ ਅੱਗ
- ✓ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ
- ✓ ਵਿਸਫੋਟ / ਅੰਤਰ ਵਿਸਫੋਟ
- ✓ ਦੰਗੇ ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਦੇਖੀ ਨੁਕਸਾਨ
- ✓ ਟੱਕਰ ਨੁਕਸਾਨ
- ✓ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਨੁਕਸਾਨ
- ✓ ਤੂਫਾਨ, ਝੱਖੜ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਝੱਖੜ, ਟਾਈਫੂਨ, ਹਰੀਕੇਨ, ਟਾਰਨਡੂ, ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੈਲਾਬ
- ✓ ਚਟਾਨਾਂ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਸਮੇਤ ਤਿਲਕਣ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ-ਖਿਸਕਣ
- ✓ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੈਂਕ, ਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਫੱਟਣਾ ਅਤੇ ਓਵਰਫਲੋਅ ਹੋਣਾ
- ✓ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਟੈਸਟਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
- ✓ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਫੁਹਾਰੇ ਇੰਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੀਕ
- ✓ ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ

ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੱਛਣ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਬੀਮੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- a) ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾ ਲੋੜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਪੱਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉੱਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- b) ਵਪਾਰਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਰਜ਼ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਉਦਯੋਗ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਕੁਆਲਟੀ ਮਿਆਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਜੋਖਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੀਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਉਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਵਿਸ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

1.2 ਸੇਧ ਕੀਤੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ (SFSP) ਪਾਲਸੀਆਂ:

IRDAI ਨੇ 1 ਅਪਰੈਲ 2021 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਈਆਂ ਸੇਧਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਆਰੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ (SFSP) ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ੋਖਮਾਂ ਲਈ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਗ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਕਟ ਬੀਮਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

- i. ਭਾਰਤ ਸੁਕਸ਼ਮ ਉਦਮ ਸੁਰਕਸ਼ਾ (ਉਦਯੋਗ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੋਖਮ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਈ) - MSME ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਇਮਾਰਤ / ਢਾਂਚੇ, ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਸਭ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ੋਖਮ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ 5 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਸੰਕਟਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸੀਮਾ ਵਿਰੁਧ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਬਦਲਣ, ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਵਾਧੇ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ, ਫਲੋਟਰ ਬੇਸਿਕ ਉੱਤੇ ਸਟਾਕ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ, ਖਾਸ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ (ਘਾਟੇ ਦੇ ਬਾਅਦ), ਆਰਚੀਟੈਕਚਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਰਵੇਖਕ ਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਇੰਜਨੀਅਰ, ਮਲਬਾ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਮਿਊਸੀਪਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚੇ।

ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਲਘੂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰ, ਹੋਟਲ, ਉਦਯੋਗ, ਸਟੋਰੇਜ਼ ਜ਼ੋਖਮ ਤੇ ਹੋਰ। ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ 15% ਦੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਡਰ-ਇੰਸ਼ੇਅਰੈਂਸ ਲਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸੁਕਸ਼ਮ ਉਦਮ ਪਾਲਸੀਆਂ ਤਸਦੀਕ ਰਾਹੀਂ ਪਾਲਸੀ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

- ii. ਭਾਰਤ ਲਘੂ ਉਦਮ ਸੁਰਕਸ਼ਾ (ਉਦਯੋਗ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੋਖਮ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਤੱਕ) MSME ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਇਮਾਰਤਾਂ / ਢਾਂਚੇ, ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਸਭ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ੋਖਮ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਪਾਲਸੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਪਰ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਲਘੂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਕਟ ਲਘੂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹਨ।

ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦਫ਼ਤਰ, ਹੋਟਲ, ਉਦਯੋਗ, ਸਟੋਰੇਜ਼ ਜੋਖਮ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਸਭ ਕਿਸਮਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਉਦਮ ਪਾਲਸੀਆਂ ਤਸਦੀਕ ਰਾਹੀਂ ਪਾਲਸੀ ਚਾਲੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

iii. ਅੱਗ ਪਾਲਸੀਆਂ ਅਧੀਨ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ

ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਰਿਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਲਹਿਦਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੰਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

- i. ਜੰਗ ਅਤੇ ਜੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
- ii. ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਕਟ
- iii. ਆਈਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ
- iv. ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੂਸ਼ਿਤਤਾ ਘਾਟੇ

ਸੰਕਟ, ਜੋ ਕਿ ਜਰਨਲ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪਾਲਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

- i. ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰਾਬੀ,
  - ii. ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਰੁਕਣਾ
- iv. ਐਡ-ਆਨ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ

ਪਰ ਕੁਝ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੁਚਾਲ, ਅੱਗ ਅਤੇ ਝਟਕੇ; ਕੇਲਡ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਪਾਵਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭੰਡਾਰ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ, ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਲਬੇ, ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ, ਇੰਜਨੀਅਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ, ਲਗਾਤਾਰ ਬਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਹੀਕਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਟੱਕਰ ਨੁਕਸਾਨ, ਅੱਤਵਾਦ।

v. ਅੱਗ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ

ਅੱਗ ਪਾਲਸੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਹੀ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਈ। ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

a. ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ ਪਾਲਸੀਆਂ: ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ [ਜੋ ਕਿ ਘਸਾਈ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ]। ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ ਪਾਲਸੀ

ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਬਦਲਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ, ਪਲਾਂਟ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤੇ ਫਰਨੀਚਰ, ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਫਿੱਟਿੰਗ ਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਪਾਲਸੀਆਂ ਸਟਾਕ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਕਸਰ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

- b. ਐਲਾਨ ਪਾਲਸੀ: ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਕਸਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਐਲਾਨ ਪਾਲਸੀ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਦਾਮ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸਟਾਕ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨਾਲ ਅਡਜੱਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- c. ਫਲੇਟਰ ਪਾਲਸੀਆਂ: ਫਲੇਟਰ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਸਟਾਕ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾ-ਦੱਸੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਬੀਮਤ ਦੇ ਸਟਾਕ ਉੱਤੇ 10% ਦੀ ਲੋਡਿੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਲੇਟਰ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਤਰਦੀ ('ਫਲੇਟ') ਕਰਦੀ ਹੈ।
- vi. ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰੇਟਿੰਗ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ:
  - a) ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਕੀ ਇਹ ਉਦਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ।
  - b) ਉਦਯੋਗ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਭ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਕ ਦਰ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।
  - c) ਉਦਯੋਗ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦਰ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
  - d) ਸਟੋਰੇਜ਼ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
  - e) "ਐਡ-ਆਨ" ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- f) ਪਿਛਲੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੀਤ ਤੇ ਟਿਕਾਏ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- g) ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦੰਗਿਆਂ, ਹੜਤਾਲ, ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਨੁਕਸਾਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੜ ਗਰੁੱਪ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਰੇਟਿੰਗ ਤਰਤੀਬ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 1

ਵਪਾਰਕ ਜੋਖਿਮਾਂ ਲਈ ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ _____ ਵਾਲੇ ਸੰਕਟ ਹਨ

- I. ਹਾਈਵੇਅ ਉੱਤੇ ਬਲਦਾ ਵਾਹਨ
- II. ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਅੱਗ
- III. ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਧਮਾਕਾ
- IV. ਅੱਗ ਕਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣਾ

B. ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਬੀਮਾ

ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਰੁਕਣਾ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮੀ (Consequential) ਘਾਟਾ ਬੀਮਾ ਜਾਂ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਘਾਟਾ ਬੀਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ, ਪਲਾਂਟ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜੜਤ, ਫਿਟਿੰਗ, ਵਪਾਰਿਕ ਸਾਮਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੀਮਤ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਈ ਆਰਥਿਕ ਘਾਟੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਪਰਿਣਾਮੀ ਘਾਟਾ (CL) ਪਾਲਸੀ [ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ (BI)] ਘਾਟੇ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਫਾਇਦਾ ਅਤੇ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ, ਅੰਤਿਮ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਝੱਲੀ ਗਈ ਵਧੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਦਾਹਰਨ

ਜੇ ਅੱਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦਾ ਪਲਾਂਟ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਝੱਲੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ, ਜੋ ਸਟੈਂਡਰਡ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 2

ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ _____ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- I. ਮਿਆਰੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸੰਕਟ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ
- II. ਮਿਆਰੀ ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ
- III. ਮਿਆਰੀ ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ
- IV. ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ

C. ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਬੀਮਾ

ਪਾਲਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ, ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਅਤੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਸਟਾਕ, ਸਾਮਾਨ, ਫਰਨੀਚਰ, ਚਲ ਸੰਪੱਤੀ ਅਤੇ ਤਿਜੋਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਨਕਦੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਬੀਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਜ਼ੋਖਿਮ

- a) ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਟਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਅਸਲ, ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਘਾਟੇ।
- b) ਸੰਨੁਮਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ। ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਬੀਮਤ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ।

ਨਕਦ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਕਦ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਖਾਸ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਕਦੀ ਤਿਜੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ

ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਮੇਕ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਨਕਦ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:

- a) ਤਿਜੇਰੀ ਤੋਂ ਨਕਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਇੰਝ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ “ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤ (key clause)” ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- b) ਤਿਜੇਰੀ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਤਿਜੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੰਝ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਵੇਖਾਈ ਅਸਲ ਰਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।

1. ਪਹਿਲਾਂ ਘਾਟਾ ਬੀਮਾ

ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਸਤਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਠਾਂ, ਦਾਣੇ, ਖੰਡ ਆਦਿ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੇ ਸਟਾਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਟੇ (PML) ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਟੇ ਲਈ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਕੁਝ ਫੀਸਦੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ PML ਪੂਰੇ ਸਟਾਕ ਲਈ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਸੰਨੁਮਾਰ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਜਾਂ ਬੀਮਤ ਇਸ ਦੇ ਮੁੜ-ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ।

2. ਸਟਾਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਐਲਾਨ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਲੋਟਰ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

3. ਅਲਹਿਦਾ

ਪਾਲਸੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਚੋਰੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ। ਇਹ ਅੱਗ ਜਾਂ ਪਲੇਟ ਗਲਾਸ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

4. ਵਾਧਾ

ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਦੰਗੇ, ਹੜਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜ਼ੋਖਿਮਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਕੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ

ਸੰਨੁਮਾਰ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਦਰ ਬੀਮਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਖੁਦ ਬੀਮਤ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਖਤਰੇ, ਟਿਕਾਣੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਥਾਂ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਦਮਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੌਕੀਦਾਰ, ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਅਲਾਰ), ਪਿਛਲੇ ਦਾਅਵਾ ਅਨੁਭਵ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵੱਧ ਮੁੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 3

ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ _____ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ।

- I. ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸਮ
- II. ਬੀਮਤ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਸੰਕਟ
- III. ਥਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਟਿਕਾਣਾ
- IV. ਉਪਰੋਕਤ ਸਭ

D. ਧਨ ਬੀਮਾ

ਨਕਦੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਹੈ। ਧਨ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਗੁਆਚਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਧਨ ਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜੋਖਿਮ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰਕਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਢਵਾਇਆ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ, ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

1. ਧਨ ਬੀਮੇ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਧਨ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਨਕਦ ਚੈਕ/ ਪੋਸਟ ਆਰਡਰ/ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

a) ਮਾਰਗ ਭਾਗ: ਇਹ ਲੁੱਟਣ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰਗ ਭਾਗ ਦੇ ਰਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

- i. ਪ੍ਰਤੀ ਢੁਆਈ ਲਈ ਲਿਮਟ: ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਹਰ ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ii. ਪਾਲਸੀ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਰਕਮ ਇਹ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਦਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ “ਐਲਾਨ ਅਧਾਰ” ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਕਰਕੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਮਾਰਗ ਵਿਚਲੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਉੱਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਅਡਜੱਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਮਾਰਗ ਵਿਚਲੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ।

b) ਥਾਂ (premise) ਭਾਗ: ਇਹ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਥਾਂ / ਤਾਲਾਬੰਦ ਤਿਜੋਰੀ ਤੋਂ ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ, ਲੁੱਟਮਾਰ ਆਦਿ ਕਰਕੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਹੋਰ ਗੁਣ (ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ) ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਬੀਮੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਪਾਠ C ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਹਨ।

2. ਖਾਸ ਅਲਹਿਦਾ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ:

- a) ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਰਕੇ ਕਮੀ
- b) ਧਨ ਦਾ ਘਾਟਾ, ਜੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਨੂੰ ਅਮਾਨਤ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
- c) ਦੰਗੇ, ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ

3. ਵਾਧਾ

ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- a) ਨਕਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ
- b) ਦੰਗੇ, ਹੜਤਾਲ ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜੋਖਿਮ
- c) ਭੁਗਤਾਨ ਜੋਖਿਮ, ਜੇ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।

4. ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰ ਨੂੰ ਬੀਮਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਨਕਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਢੁਆਈ ਦੇ ਢੰਗ, ਦੂਰੀ, ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਦਮ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਲਾਨਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਾਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਏ ਗਏ ਅਸਲ ਨਕਦ ਮੁਤਾਬਕ ਅਡਜੱਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 4

ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਧਨ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

1. ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਰਕੇ ਕਮੀ

II. ਕਿਸੇ ਦੇ ਟਿਕਾਣਾ (ਥਾਂ) ਤੋਂ ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਧਨ ਦੀ ਚੋਰੀ

III. ਧਨ ਦਾ ਘਾਟਾ, ਜੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਨੂੰ ਅਮਾਨਤ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

IV. ਦੰਗੇ, ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ

E. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ (Fidelity) ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮਾ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਵਾਈਟ ਕਾਲਰ ਜੁਰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਧੋਖਾ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮਾ ਮਾਲਕ (ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਕੇ ਜਾਲੂਸਾਜ਼ੀ, ਗ਼ਾਬਨ, ਲੁੱਟ ਜਾਂ ਕੁਵਰਤੋਂ ਤੇ ਕੁਤਾਹੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

1. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਿੱਧੇ ਆਰਥਿਕ ਘਾਟੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਮਾਣੀ ਘਾਟੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- ਘਾਟਾ ਧਨ, ਜਮਾਨਤ ਜਾਂ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਕੰਮ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਘਾਟਾ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਮੈਂਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੁਜ਼ਾਲਮ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਜੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਬੇਈਮਾਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਨੋਕਰੀ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ

2. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ (Fidelity) ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਗਾਰੰਟੀ ਪਾਲਸੀ

ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਗਾਰੰਟੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

- ਨਿੱਜੀ ਪਾਲਸੀ: ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਉਥੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਨਾਂ ਅਹੁਦਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਸਮੂਹਿਕ ਪਾਲਸੀ: ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਉਹਨਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗਾਰੰਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨੇਟ ਦੇ ਨਾਲ।
- ਫਲੇਟਿੰਗ ਪਾਲਸੀ ਜਾਂ ਫਲੇਟਰ: ਉਹ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਫਰਜ਼ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੂਰੇ

ਗਰੁੱਪ ਲਈ ਇੱਕ ਤਹਿ ਰਕਮ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ "ਫਲੇਟਿੰਗ" ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਫਲੇਟਿੰਗ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- d) ਅਹੁਦਾ ਪਾਲਸੀ: ਇਹ ਸਮੂਹਿਕ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਸੂਚੀਬੱਧ "ਅਹੁਦੇ" (ਜਿਵੇਂ ਨਕਦੀ, ਖਾਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਦਿ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਰਕਮ ਲਈ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ।
- e) ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ (Blanket) ਪਾਲਸੀ: ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਪੂਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨਾਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦਾ ਵਿਖਾਏ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਦੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਕੇਵਲ ਮਾਲਕ (ਕੰਪਨੀਆਂ) ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਾਲਸੀ ਕੇਵਲ ਵੱਡੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਦਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਸਮ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੜਾਤਲ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 5

ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮਾ ਹਰਜਾਨਾ _____ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

- I. ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਲਈ
- II. ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਲਈ
- III. ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਲੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਲਈ
- IV. ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਲਈ

F. ਬੈਂਕਰ ਹਰਜਾਨਾ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੈਂਕ, ਐਨਬੀਐਫਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੇਣ ਲਈ ਲਈ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਅਤੇ ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਾਸੇ ਜੋਖਿਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

1. ਬੈਂਕਰ ਹਰਜਾਨਾ ਬੀਮਾ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਤਹਿਤ ਬੈਂਕਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂਤਰ ਹਨ।

- a) ਧਨ, ਜਮਾਨਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੱਗ, ਸੰਨੁਮਾਰੀ, ਦੰਗਿਆ ਅਤੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਗੁਆਚਣਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।
- b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਘਾਟਾ ਪੈਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।
- c) ਚੈੱਕ, ਡਰਾਫਟ, ਸਥਿਰ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਰਸੀਦਾਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਧੋਖਾ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ।
- d) ਧਨ/ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ।
- e) ਰਜਿਸਟਰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਪਾਰਸਲ ਰਾਹੀਂ
- f) ਮੁਲਾਂਕਕ ਰਾਹੀਂ ਬੇਈਮਾਨੀ
- g) ਬੈਂਕ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਜਨਤਾ ਏਜੰਟ', 'ਛੋਟੀ ਬੱਚਤ ਯੋਜਨਾ ਏਜੰਟ' ਰਾਹੀਂ ਧਨ ਗੁਆਚਣਾ।

ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਗੁਆਚੇ ਦੇ ਲੱਭ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਏ ਘਾਟੇ ਹੀ ਦੇਣਯੋਗ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਰੀ ਰਹੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਸੀ।

2. ਖਾਸ ਅਲਹਿਦਾ

ਵੱਡੀਆਂ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਘਾਟੇ, ਅਣਗਹਿਲੀ, ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ, ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਹਨ

3. ਖੇਤਰ

ਪਾਲਸੀ 7 ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਦੀ ਹੈ:

1. ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ
2. ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ
3. ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਤਬਾਦਲਾ
4. ਬੇਈਮਾਨੀ

5. ਗਿਰਵੀ ਪਿਆ ਸਾਮਾਨ
6. ਰਜਿਸਟਰ ਡਾਕ ਸੇਵਾ
7. ਮੁਲਾਂਕਣ
8. ਜਨਤਾ ਏਜੰਟ

4. ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ

ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਤਹਿ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ 5 ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਮੁੱਢਲੀ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭਾਗ (1) ਅਤੇ (2) ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਢਲੀ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਲਸੀ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

5. ਰੇਟਿੰਗ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

- a) ਮੂਲ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ
- b) ਵਾਧੂ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ
- c) ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
- d) ਬਰਾਂਚਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 6

ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕਰ ਹਰਜਾਨਾ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

- I. ਧਨ, ਜਮਾਨਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੱਗ ਕਰਕੇ ਗੁਆਚਣਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।
- II. ਚੈੱਕ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਤਬਦਾਲਾ
- III. ਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ
- IV. ਉਪਰੋਕਤ ਸਭ

G. ਜੇਹਰੀ ਬਲਾਕ ਪਾਲਸੀ

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇਹਰੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ, ਲਈ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਇੰਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੱਚੇ ਹੀਰੇ ਕੱਟੇ, ਤਰਾਸ਼ੇ ਅਤੇ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੇਹਰੀ ਦੇ ਸਭ ਜੇਖਿਮਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਨੇ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਹੀਰੇ ਤੇ ਮੇਤੀ ਦੇ ਪੱਥਰ, ਘੜੀਆਂ ਆਦਿ। ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

1. ਜੇਹਰੀ ਬਲਾਕ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਾਲਸੀ

ਜੇਹਰੀ ਬਲਾਕ ਪਾਲਸੀ ਇੱਕ ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 4 ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਗ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਕਸਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਾਗ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਹੋਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰ, ਪਲੇਟ ਗਲਾਸ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਦਿ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸ਼ਹਿਣਤਾ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲਈ ਹੋਰ ਭਾਗਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਅਮਲ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਖਰਾ ਭਾਗ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜੇਖਿਮ ਦੀ ਦਰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੈਵੀ ਘੰਟੇ ਚੰਕੀਦਾਰ, ਸੀਸੀਟੀਵੀ / ਅਲਾਰਮ ਸਿਸਟਮ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਮਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੰਤਰ ਆਦਿ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 7

ਜੇਹਰੀ ਦੀ ਬਲਾਕ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਰਿਵਾਇਤੀ ਬਾਗ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਕਸਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਭਾਗ _____ ਹਨ।

- I. ਲਾਜ਼ਮੀ
- II. ਪੂਰਵਿਆਪੀ
- III. ਚੋਣਵੇਂ
- IV. ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

H. ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਬੀਮਾ

ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਬੀਮਾ ਜਰਨਲ ਬੀਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਬੀਮੇ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸਮਾਂਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਲਾਂਟ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਜੋਖਿਮਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਲਹਿਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਪੜਾਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਟੈਸਟਿੰਗ ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਪਲਾਂਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਮੇ ਦੇ ਗਾਹਕ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇਵੇਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਇਕਾਈਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ :

- 1) ਸਾਲਨਾ ਪਾਲਸੀਆਂ - ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ-
  - a) ਮਸ਼ੀਨ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਪਾਲਸੀ
  - b) ਬੁਆਇਲਰ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਪਲਾਂਟ ਨੀਤੀ
  - c) ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰ ਪਾਲਸੀ
  - d) ਠੇਕੇਦਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪਾਲਸੀ
  - e) ਸਟਾਕ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਪਾਲਸੀ
  - f) ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਜੋਖਮ
- 2) ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਦਲਵੇਂ ਅੰਤਰਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪਾਲਸੀਆਂ
  - a) ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਪਾਲਸੀ
  - b) ਨਿਰਮਾਣ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਪਾਲਸੀ

ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋ “ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘਾਟਾ” ਪਾਲਸੀਆਂ ਹਨ:

- a) ਮਸ਼ੀਨ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਘਾਟਾ ਪਾਲਸੀ (MBLOP)
- b) ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਲਈ ਗਈ ਫਾਇਦੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਗੀ ਘਾਟਾ (ALOP) ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ (DSU) ਪਾਲਸੀ

ਆਓ ਪਾਲਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ:

A. ਸਾਲਨਾ ਪਾਲਸੀਆਂ

1. ਮਸ਼ੀਨ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਪਾਲਸੀ (MB): ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਹਰ ਉਦਯੋਗ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਪਲਾਂਟ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਮਸ਼ੀਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਰਨੇਟਰ, ਟਰਾਂਸਫਰਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਜਲੀ, ਮਸ਼ੀਨ ਅਤੇ ਲਿਫਟਿੰਗ ਯੰਤਰਾਂ, ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਖਰਾਬੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਣਖਿਆਲੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

- a) ਜਦੋਂ ਇਹ ਚਾਲੂ ਸੀ ਜਾਂ ਬੰਦ ਸੀ।
- b) ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ
- c) ਸਫ਼ਾਈ ਜਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜੋੜਨ ਦੌਰਾਨ
- d) ਥਾਂ (ਟਿਕਾਣੇ) ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਧਰ-ਓਧਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਬਹਾਲੀ / ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ; ਉਦਯੋਗ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਤਿਆਰ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਫਾਲਤੂ ਸਮਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

2. ਬੁਆਇਲਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਪਲਾਂਟ ਨੀਤੀ: ਇਹ ਬੁਆਇਲਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ:

- a) ਬੁਲਾਇਲਰ ਤੇ / ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ, ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ, ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ
- b) ਇੰਡ ਦੇ ਬੁਆਇਲਰ ਤੇ / ਜਾਂ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਬਾਅ ਕਰਕੇ ਧਮਾਕੇ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਵਦਾਰੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀ ਅਤੇ ਬੁਆਇਲਰ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਜਬ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਮੌਜੂਦ ਤਬਦਾਲਾ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

3. ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰ ਪਾਲਸੀ: ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲਈ ਯੰਤਰਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਯੂ, ਕੀਬੋਰਡ, ਮਾਨੀਟਰ, ਪਰਿੰਟਰ, ਯੂਪੀਐਸ, ਸਿਸਟਮ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਆਦਿ ਦੇ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਹਾਇਕ ਯੰਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ, ਹੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਬੱਚਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀ, ਮਸ਼ੀਨੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਅਤੇ ਸੰਨੁਮਾਰੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਡਿਜ਼ਾਇਨ (ਜੋ ਕਿ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ), ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਵੇਲਟੇਜ ਘਟਣ-ਵਧਣ ਦੇ ਕਰਕੇ ਕੰਮ-ਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਧੱਕੇ ਦਾ ਅਸਰ ਆਦਿ, ਸੰਨੁਮਾਰੀ, ਚੋਰੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਹੋਏ ਫੁਟਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਮਾਲਕ, ਪੱਟੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਘਾਟਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:

- a) ਸੈਕਸ਼ਨ 1: ਯੰਤਰ ਦਾ ਗੁੰਮ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਖਰਾਬੀ
  - b) ਸੈਕਸ਼ਨ 2: ਬਾਹਰੀ ਡਾਟਾ ਮੀਡਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਿਊਟਰ ਬਾਹਰੀ ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ, ਗੁਆਚਣਾ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ।
  - c) ਸੈਕਸ਼ਨ 3: ਕੰਮਕਾਰ ਦੀ ਵਧੀ ਕੀਮਤ - ਬਦਲਵੇਂ ਯੰਤਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗਤਾਰ ਡਾਟਾ ਕਾਰਵਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ - 12, 26, 40 ਜਾਂ 52 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ।
4. ਠੇਕੇਦਾਰ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀਰੀ (CPM) ਪਾਲਸੀ: ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਿਸਮਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰੇਨਾਂ, ਖੁਦਾਈ-ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਅਖਿਆਲੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਭੌਤਿਕ ਘਾਟਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:
- a) ਧੱਗੀ, ਚੋਰੀ, ਦੰਗੇ, ਧੱਕਾ, ਦੇਖੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਹਨ੍ਹੇਰੀ,
  - b) ਅੱਗ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ, ਬਾਹਰੀ ਧਮਾਕਾ, ਭੁਚਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੱਬੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਕਰਕੇ
  - c) ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਰਕੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਦੋਂ ਗਲਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਨ, ਡਿੱਗਣਾ, ਢਹਿਣਾ, ਟੱਕਰ ਤੇ ਧੱਕਾ; ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਯੰਤਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਟਿਕਾਏ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਯੰਤਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੁਕਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਫ਼ਾਈ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਟਿਕਾਏ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਲੋਟਰ ਪਾਲਸੀ ਜੋ “ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ” ਯੰਤਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, 10% ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

5. ਸਟਾਕ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਲਸੀ: ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ (ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ) ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ, ਜੋ ਖਰਾਬ-ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਿਨਸਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੜਨ ਤੇ ਵਿਗੜਨ ਦੇ ਜੋਖਿਮ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਪਮਾਨ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਅਣਖਿਆਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੀਕ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।
6. ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਜੋਖਮ: ਇਹ ਅਕਸਰ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ - ਪੁਲ, ਖੁਸ਼ਕ ਬੰਦਰਗਾਹ, ਬੰਦਰਗਾਹ, ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ, ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਬੰਨ੍ਹ, ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ, ਨਹਿਰਾਂ, ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਤਹਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜੋਖਮ ਹਨ:

1. ਅੱਗ
2. ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ
3. ਵਿਸਫੋਟ / ਅੰਤਰ ਵਿਸਫੋਟ
4. ਦੰਗੇ, ਹੜਤਾਲ, ਦੇਖੀ ਨੁਕਸਾਨ
5. ਕਿਸੇ ਰੇਲ / ਸੜਕ, ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਰਾਹੀਂ ਅਸਰ
6. ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ, ਟਾਈਫੇਨ, ਹਨੇਰੀ, ਹਰੀਕੇਨ, ਟਾਰਨੇਡੋ, ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੈਲਾਬ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਹਿਰ,
7. ਚਾਟਨਾਂ ਖਿਸਕਣ ਤੇ ਪਾਹੜੀ ਖਿਸਕਣ (ਪੱਥਰ ਡਿੱਗਣ) ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ
8. ਭੁਚਾਲ ਅੱਗ ਤੇ ਝਟਕੇ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੜ੍ਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ), ਸੁਨਾਮੀ
9. ਜੰਮਣਾ, ਬਰਫ਼ ਰਿੜਨੀ, ਬਰਫ਼

B. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੀਤੀਆਂ

ਇਹ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲਨਾ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

1. ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਭ ਜੋਖਿਮ (ਸੀ.ਏ.ਆਰ) ਪਾਲਸੀ: ਇਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡੈਮ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਪੁੱਲ, ਸੁਰੰਗਾਂ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ "ਸਭ ਜੋਖਿਮ" ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਇਸਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਟਿਕਾਣੇ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਨਿਰਮਾਣ ਸਭ ਜੋਖਿਮ (EAR) ਪਾਲਸੀ: ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੰਡਰਨ-ਤੇ-ਨਿਰਮਾਣ (ਐਸਸੀਈ) ਪਾਲਸੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਬਾਹਰੀ ਜੋਖਿਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਲੋਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਕੀਮਤ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਟਿਕਾਣੇ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਯੰਤਰਾਂ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

C. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘਾਟਾ ਪਾਲਸੀ

ਪਾਲਸੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਪੂਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ' ਪਾਲਸੀਆਂ ਜਾਂ 'ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਘਾਟਾ' ਪਾਲਸੀਆਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (MLOP) ਪਾਲਸੀ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬੁਆਇਲਰ ਫੱਟਣ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰੀ ਘਾਟੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿੱਥੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੇ ਮੁੜ-ਬਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਇਸ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕਰਕੇ ਫਾਇਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਘਾਟੇ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਨਿਯਮ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੀਮਾ ਅੱਗ ਪਾਲਸੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

4. ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਘਾਟਾ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਏਐਲਓਪੀ) ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਪਾਲਸੀ (ਡੀ.ਐਸ.ਯੂ.)

ਇਹ ਦੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਰਕੇ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਮਤ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਦੇਰੀ ਵੱਧਣ

ਕਰਕੇ ਕਰਕੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਥਾਪਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ, ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ MCE/EAR/CAR ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਧੇ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਕਰਜ਼, ਰਿਣ-ਪੱਤਰ, ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸ਼ੁੱਧ ਫਾਇਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਸੀ, ਜੇ ਇਹ ਤਹਿ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਘਾਟੇ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਮੁੜ-ਬੀਮਾ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਹਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੁੱਲ ਫਾਇਦਾ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨਾ ਅੰਤਰਾਲ ਵੀ ਦੇਣਯੋਗ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 8

ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ _____ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- I. ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ
- II. ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੁਕਸਾਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ
- III. ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ
- IV. ਠੇਕੇਦਾਰ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

I. ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਬੀਮਾ

ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਹੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਇਦਾਦ - ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਸਹੂਲਤ ਦੇਵਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਦਾਰਥੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰੁਕਾਵਟ ਵਿਰੁਧ ਬੀਮਾ ਰਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਕਸਰ ਪਾਲਸੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

- i. ਅੱਗੋਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਸੰਕਟ,
- ii. ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ (ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ)
- iii. ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣੀ / ਬੁਆਇਲਰ ਫੱਟਣਾ / ਬਿਜਲਈ ਸਾਮਾਨ
- iv. ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਦੇ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਰੁਕਾਵਟ

(ਨੋਟ: ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ (iii) ਦੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪੈਕੇਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣਵੀਂ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)

- ✓ ਇਸ ਪਾਲਸੀ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਾਲੂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ✓ ਪਾਲਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰਾਂ ਚੁਣੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਦਾਅਵਾ ਅਨੁਭਵ, ਅਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ, ਐਮਐਲਓਪੀ (MLOP) ਲਈ ਜੋਖਿਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 9

ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਭ ਜੋਖਿਮ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- I. ਅੱਗ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੀਮਾ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਖਾਸ ਸੰਕਟ,
- II. ਚੋਰੀ
- III. ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰਾਬੀ
- IV. ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰ

J. ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ

ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਜਹਾਜ਼ੀ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ

1. ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ ਬੀਮਾ

ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਜਹਾਜ਼ੀ (marine)' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ, ਸੜਕ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੀਰਿਆਂ ਤੋਂ ਘਰ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਤੱਕ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਮੈਂਟ, ਦਾਣੇ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਮਾਪ ਦੇ ਕਾਰਗੋ ਆਦਿ ਲਈ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਰਗੋ ਬੀਮਾ ਘਰੇਲੂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ।

ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਕੋਣ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਸਾਮਾਨ [ਸਪੁਰਦਗੀ] ਦਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਗੋ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ ਸਮਝੌਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੂਲ ਪਾਲਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ ਕਲਾਜ਼ (ਆਈਸੀਸੀ(ICC)) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਫ਼ ਲੰਡਨ ਅੰਡਰਰਾਈਟਰ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

a) ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ ਬੀਮੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਕਾਰਗੋ ਪਾਲਸੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ੀ (ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾ) ਪਾਲਸੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਭੇਜਿਆ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਥ-ਵਸ ਸਭ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਮੁੱਲ ਪਾਲਸੀ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਬੀਮਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧੋਖੇ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਲਈ ਸੰਧੀ CIF + 10% (ਬੀਮਾ ਤੇ ਢੁਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਖਰਚੇ + 10%) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਲੱਖਣ ਲੱਛਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਗੁਦਾਮ ਵਿੱਚੋਂ ਚੱਲਣ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਅੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

- i. ਇਨਲੈਂਡ ਟਰਾਂਸਿਟ ਕਲਾਜ਼ (ITC) A, B ਜਾਂ C ਘਰੇਲੂ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ
- ii. ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ ਕਲਾਜ਼ (ICC) A, B, ਜਾਂ C ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀਂ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ
- iii. ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ (ਏਅਰ) ਕਲਾਜ਼ - A ਹਵਾ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਲਈ

ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ ਕਲਾਜ਼ C ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਗੋ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- i. ਅੱਗ ਜਾਂ ਧਮਾਕਾ
- ii. ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰਨ ਜਾਂ ਵਾਹਨ ਦੇ ਉਲਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ
- iii. ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ, ਤੱਟ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜਣ ਜਾਂ ਡੁੱਬਣ ਕਰਕੇ (ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ)
- iv. ਬਾਹਰੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਟੱਕਰ
- v. ਦਬਾਅ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਗੋ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ
- vi. ਆਮ ਐਸਤ ਤਿਆਗ
- vii. ਜੈਟੀਸਨ (ਬੰਦਰਗਾਹ)।

ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ ਕਲਾਜ਼ B ਦਾ ਖੇਤਰ C ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। C ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ:

- i. ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਕੰਮ (AOG) ਸੰਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੁਚਾਲ, ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਫੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ
- ii. ਘਰੇਲੂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਲ ਢਹਿਣਾ
- iii. ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਸਲਿੰਗ (sling) ਘਾਟੇ
- iv. ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੈਣਾ

ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਕਾਰਗੋ ਕਲਾਜ਼ A ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ B ਤੇ C ਦੇ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਝ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋਖਿਮ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ:

- i. ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਘਾਟਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ
- ii. ਸਧਾਰਨ ਲੀਕ, ਟੁੱਟ-ਭੱਜ, ਘਸਾਈ ਜਾਂ ਭਾਰ / ਆਈਤਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
- iii. ਪੈਕੇਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
- iv. ਸੁਭਾਵਿਕ ਐਂਗੁਣ
- v. ਦੇਰੀ
- vi. ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ
- vii. ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਕਟ

ਇਹ ਅਲਹਿਦਗੀਆਂ ਸੜਕ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਵਸਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਲਾ, ਵੱਡੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਅਤੇ ਚਾਹ ਆਦਿ ਦੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਕੇ ਜੰਗ, ਹੜਤਾਲ, ਦੰਗਿਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਹਲਚਲ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਲਈ ਵੀ

ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਪਾਲਸੀਆਂ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਰਾਂਚ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੰਗੀ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਜਹਾਜ਼ੀ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ, ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਾਲਸੀ ਫਾਰਮ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋਖਿਮ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:

- i. ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੰਕਟ,
- ii. ਬਾਹਰੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ
- iii. ਜੰਗ, ਹੜਤਾਲ ਦੰਗੇ, ਸਿਵਲ ਗੜਬੜ, ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ।

b) ਜਹਾਜ਼ੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ

i. ਖਾਸ ਪਾਲਸੀ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਇੱਕ ਇੱਕਲੀ ਮਾਲ (ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ) ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਵੈਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦ ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ ਘਰੇਲੂ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਹਨ, ਲਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਲਸੀ ਅਧੀਨ ਬੀਮੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੌਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ii. ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਲਸੀ

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਸੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਵੈਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭੇਜੇ ਸਭ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੰਦਰਾ-ਦਿਨਾਂ, ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਜਾਂ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

iii. ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਸਾਲ ਭਰ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਇਕਰਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੇਜੇ ਸਾਮਾਨ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਨਕਦ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਰਕਮ ਮੁਤਾਬਕ ਅਡਜੱਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੱਡੇ ਨਿਰਯਾਤਕਾਂ ਤੇ ਆਯਾਤਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਦਰਾਂ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਾਲਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ

ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਐਲਾਨ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

iv. ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੁੱਲ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਾਧੂ ਬੀਮਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਕਾਰਗੋ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਵੱਧ ਜਾਵੇ।

2. ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਬੀਮਾ

ਸ਼ਬਦ 'ਢਾਂਚਾ(hull)' ਜਹਾਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸਾਧਨ ਦੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਬੀਮਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ੀ ਢਾਂਚਾ ਦੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

- a) ਖਾਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ: ਇੱਥੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਵੇਇਇਜ਼ ਕਲਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
- b) ਕਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਤਰਾਲ: ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ। ਇੱਥੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ (ਟਾਈਮ) ਵੇਇਇਜ਼ ਕਲਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
- c) ਜੰਗ ਦੇ ਜ਼ੋਖਿਮਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਖਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ

ਢਾਂਚਾ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਬੀਮੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ:

- i. ਘਰੇਲੂ ਪੇਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸ਼ਤੀ, ਲਾਂਚ, ਸਵਾਰੀ ਪੇਤ ਆਦਿ
- ii. ਗਾਰਾ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ (ਮਸ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ-ਮਸ਼ੀਨ)
- iii. ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀ (ਮਸ਼ੀਨੀ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ-ਮਸ਼ੀਨ)
- iv. ਸੈਰ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀ (ਮਸ਼ੀਨੀ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ-ਮਸ਼ੀਨ)
- v. ਬੰਦਰਗਾਹ (ਜੈਟੀ) ਅਤੇ ਘਾਟ
- vi. ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਹਾਜ਼

ਜਹਾਜ਼ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਯੋਗ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਬੀਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਲ-ਢੁਆਈ ਰਾਹੀਂ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਮਾਲਕ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ

ਲਈ ਉਸ ਵਲੋਂ ਖਰਚੀ ਜਾਂਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਯੋਗ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਸਮੇਤ। ਇਹ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟਰਮ ਮੁਤਾਬਕ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਲਈ ਢਾਂਚਾ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਸਮਾਂਤਰ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ: ਹਵਾਈ-ਜਹਾਜ਼ ਲਈ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਪਾਲਸੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਵਾਈ-ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ-ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 10

ਬੀਮੇ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਬਰਾਂਚ ਜੰਗ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?

- I. ਜਹਾਜ਼ੀ ਪਾਲਸੀਆਂ
- II. ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਬੀਮਾ
- III. ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਵੇਂ
- IV. ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

K. ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀਆਂ

ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਵਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੁਦ ਲਈ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇੰਡ ਦੇ ਘਾਟੇ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਗੇ।

ਬਣਾਏ ਤੇ ਵੇਚੇ ਗਏ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉੱਠ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਕਲੇਟ ਜਾਂ ਦਵਾਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਂਚ / ਇਲਾਜ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਲਾਇਟ ਦਾ ਕੇਸ ਠੀਕ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਤੋਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਭ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ, ਗਾਹਕ ਜਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਲੜਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਡ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਤਹਿ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ / ਧੋਖੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਇੰਡ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਓ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੇਖੀਏ।

ਕਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਹਰਜਾਨਾ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ:

- ✓ ਪਬਲਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1991 ਅਤੇ
- ✓ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਰਜਾਨਾ ਐਕਟ 1923, 2010 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ

ਇੰਡ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ। ਆਓ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੇਖੀਏ।

1. ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀ

ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1991 ਵਿੱਚ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤਹਿ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਦੇਣਯੋਗ ਹਰਜਾਨਾ

ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾ	ਰੁ: 25,000
ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਅਪੰਗਤਾ	ਰੁ: 25,000
ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਧੂਰੀ ਅਪੰਗਤਾ	% ਰੁ: 25,000 ਅਪੰਗਤਾ % ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ
ਆਰਜ਼ੀ ਅਧੂਰੀ ਅਪੰਗਤਾ	ਰੁ: 1000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ
ਅਸਲ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚੇ	ਹੱਦ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁ. 12,500
ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ, ਹੱਦ	ਰੁ: 6,000

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਏਓਏ (ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ) ਹੱਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਲਾਇਟ ਦੇ ਕਮਾਈ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਦਾ ਖਾਸ ਲੱਛਣ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਰਕਮ ਏ.ਓ.ਏ. ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਫੰਡ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

2. ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀ (ਉਦਯੋਗਿਕ / ਗੈਰ-ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੋਖਿਮ)

ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਇਹ ਕਿਸਮ ਬੀਮਤ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ / ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੋਖਿਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੋਖਿਮ ਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਲਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੇ ਹੋਟਲ, ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਤ, ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਥਾਂ, ਦਫ਼ਤਰ, ਸਟੇਡੀਅਮ, ਗੁਦਾਮ, ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ TPPI/TPPD ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪਾਲਸੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

- a) ਉਤਪਾਦ ਦੇਣਦਾਰੀ
- b) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਦੇਣਦਾਰੀ
- c) ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ
- d) ਕਾਮੇ / ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸੱਟਾਂ

3. ਉਤਪਾਦ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀ

ਉਤਪਾਦ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮੇ ਦੀ ਮੰਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਤਪਾਦ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਨ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਭੋਜਨ, ਹਵਾ ਸਮੇਤ ਪਾਣੀ, ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਟੀਕੇ, ਬਿਜਲੀ ਯੰਤਰ, ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੰਤਰ, ਰਸਾਇਣ ਆਦਿ), ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਹੋਵੇ, ਸਰੀਰ ਫੱਟੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਤਪਾਦ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੀਮਤ ਦੀ ਇਹ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਰਾਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

4. ਲਿਫ਼ਟ (ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ) ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਲਿਫ਼ਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

- a) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ / ਸਰੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣਾ (ਬੀਮਤ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)
- b) ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਬੀਮਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਦਰ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

5. ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉੱਤੇ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੰਡ ਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਾਕਟਰਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ; ਇੰਜਨੀਅਰਾਂ, ਆਰਚੀਟੈਕਟ; ਚਾਰਟਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਵਿੱਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਵਕੀਲ, ਬੀਮਾ ਦਲਾਲਾਂ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

6. ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸ਼ੇਅਰ-ਹੋਲਡਰ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਟਾਕ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੰਡ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਯੋਗਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7. ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਬੀਮਾ

ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਨਿੱਜੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮੇ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਬੀਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਬੀਮੇ ਦੇ ਦੋ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ:

- a) ਸਾਰਣੀ ਏ: ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਐਕਟ, 1923 (ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ), ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਐਕਟ, 1855 ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਿਰੁਧ ਹਰਜਾਨਾ
- b) ਸਾਰਣੀ ਬੀ ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ, 1855 ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ।

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- i. ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਤੱਕ
- ii. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਪੇਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀ
- iii. ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 11

ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1991 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ੈਰ-ਘਾਟਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਲਈ ਅਸਲ ਡਾਕਟਰੀ ਖਰਚੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ?

- I. ਰੁ: 6,250
- II. ਰੁ: 12,500
- III. ਰੁ: 25,000
- IV. ਰੁ: 50,000

ਸਵੈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ

- ਜਵਾਬ 1 - ਸਹੀ ਚੋਣ III ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 2 - ਸਹੀ ਚੋਣ I ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 3- ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 4- ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 5- ਸਹੀ ਚੋਣ I ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 6- ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 7- ਸਹੀ ਚੋਣ III ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 8- ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 9- ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 10- ਸਹੀ ਚੋਣ III ਹੈ।
- ਜਵਾਬ 11- ਸਹੀ ਚੋਣ II ਹੈ।

ਪਾਠ G-05

ਆਮ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵੇ

ਪਾਠ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਬੀਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਅਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਘਾਟੇ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਦਾਅਵਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੀਮਤ ਜਾਂ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

A. ਦਾਅਵਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਰਵਾਈ

B. ਸਰਵੇਅਰ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਇਹ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋ:

1. ਦਾਅਵਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣੀ
2. ਘਾਟੇ ਦੀ ਇਤਲਾਹ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੱਸਣ ਦੇ
3. ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ
4. ਸਰਵੇਅਰ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝਾਉਣਾ
5. ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਣਾ
6. ਦਾਅਵਾ ਮੇਲ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ

A. ਦਾਅਵਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਰਵਾਈ

1. ਦਾਅਵੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੈ ਘਾਟਾ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਉੱਤੇ ਪਾਲਸੀ ਹੋਲਡਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣਾ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀਧਾਰਕ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬੀਮਤ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਰੰਤ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਗ਼ੈਰ-ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਰਡ ਰੂਮ ਵਿੱਚ "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਰੋ; ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰੋ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ" ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਬੀਮੇ ਦੇ ਉੱਤਮ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਹੈ।

ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਇਨਾਮ ਹੈ।

a) ਤਤਪਰਤਾ

ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤਤਪਰਤਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬੀਮਤ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਾਹਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਘਾਟੇ ਦਾ ਆਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੀਮਾ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਜਿੰਨਾ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਨ ਤੁਰੰਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਦਾਅਵਾ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ।

b) ਪੇਸ਼ਾਵਾਰਾਨਾ ਢੰਗ

ਬੀਮਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਰੇਕ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਸੋਚੀ ਭਾਵਨਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

- i. ਕੀ ਘਾਟਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ?
- ii. ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?
- iii. ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ।
- iv. ਘਾਟੇ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸੀ?
- v. ਕੀ ਘਾਟਾ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੈ?

vi. ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ / ਪਾਲਸੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਦੇਣ-ਯੋਗ ਹੈ?

vii. ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ?

ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦਾਅਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰਗਰਮੀ ਹੈ। ਸਭ ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸਭ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜੇ ਦੇਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਏਜੰਟ, ਬੀਮਤ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਰਕੇ, ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁੱਕਵੇਂ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੱਥੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਭ ਤਹਿ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਕੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏਜੰਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

2. ਘਾਟੇ ਦੀ ਇਤਲਾਹ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ

ਪਾਲਸੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਘਾਟੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਰਕੇ ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਚੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਘਾਟੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ/ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਲਸੀ ਨੰਬਰ, ਬੀਮਤ ਦਾ ਨਾਂ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਰਕਮ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਦਾਅਵਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਧੀਨ (ਜਿਵੇਂ ਸੰਨੁਮਾਰੀ) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਗੋ ਰੇਲ ਸਾਮਾਨ ਭੇਜਣ ਪਾਲਸੀਆਂ ਅਧੀਨ, ਸੂਚਨਾ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3. ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ

a) ਸਾਰ

ਬੀਮਤ ਤੋਂ ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਘਾਟੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦਾਅਵਾ ਰਕਮ ਛੋਟੀ ਹੈ ਤਾਂ ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹੱਦ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਲਾਈਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਰਵੇਅਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਘਾਟਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਸਰਵੇਅਰਾਂ ਵਲੋਂ ਘਾਟੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਬੀਮਤ ਦੇਵੇਂ ਹਿੱਤਕਾਰੀ ਧਿਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸਕਰਕੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਮੱਤ ਦੇਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ, ਜੋ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

b) ਦਾਅਵਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਅੱਗ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਰਵੇਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ / ਅੱਗ ਬੁਝਾਉ ਦਸਤੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ, ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਲਸੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨਿਰਪੱਖ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। "ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ" ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਡੰਗਰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ

ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ, ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ:

1. ਘਾਟਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀ ਲਾਗੂ ਹੈ
2. ਘਾਟਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਸੰਕਟ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ
3. ਘਾਟੇ ਦੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ (ਬੀਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ) ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੀ ਹੈ
4. ਘਾਟੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੇਟਰ ਸੁਤੰਤਰ ਧਰ ਦਾਅਵਿਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੱਟਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਲੋਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਆਮਦਨ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਰਵੇਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ✓ ਮੋਟਰ ਖੁਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਰਵੇਅਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ✓ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ

ਜਾਂਚ ਘਾਟੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਠੀਕ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵੇਰਵੇ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਮਾਯੋਗ ਹਿੱਤ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੀਮਾ ਸਰਵੇਖਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੱਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸਰਵੇਖਕ ਕੰਮ ਜਿੰਨਾ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸਕਰਕੇ, ਦਾਅਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਸਰਵੇਅਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ।

B. ਸਰਵੇਅਰ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

a) ਸਰਵੇਅਰ

ਸਰਵੇਅਰ ਆਈਆਰਡੀਏਆਈ (IRDAI) ਵਲੋਂ ਲਾਈਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਟਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਹਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਵੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਫੀਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਵੇਅਰ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਰਨਲ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਘਾਟੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਵੇਅਰ ਬੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ 1938, ਬੀਮਾ ਨਿਯਮ, 1939 ਅਤੇ IRDAI ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਖਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦਰਾਮਦ ਲਈ 'ਯਾਤਰਾ ਪਾਲਸੀ' ਜਾਂ 'ਜਹਾਜ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਲਸੀ' ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਪਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਾਅਵਾ ਸਮਝੌਤਾ ਏਜੰਟਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਏਜੰਟ ਘਾਟੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ ਧਨ-ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਏਜੰਟਾਂ ਵਲੋਂ ਸਭ ਦਾਅਵਾ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਾਲ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਬੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 64 UM

ਮੋਟਰ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੰਡ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸਰਵੇਖਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜੇ ਕਿ ਸਰਵੇਖਕ ਜਾਂ ਘਾਟਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਜੋਂ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ)।

5. ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ

ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੀਮੇ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦੇ ਹਾਲਤ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਸਮਾਂ, ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਹੱਦ ਆਦਿ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਬੀਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਦਾਹਰਨ

ਅੱਗ ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:

- i. ਬੀਮਤ ਦਾ ਨਾਂ, ਪਾਲਸੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ
- ii. ਅੱਗ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਸਮਾਂ, ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਹਾਲਤ
- iii. ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਰਵਾ
- iv. ਅੱਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂਚਿਆ ਮੁੱਲ ਜਿੱਥੇ ਬੀਮੇ ਵਿਚ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਦਾਅਵਾ ਘਟਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸਮੇਂ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ, ਘਸਾਈ ਦੀ ਕਟੌਤੀ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ "ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨ ਮੁੱਲ" ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਮਾਰਤ, ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਲਸੀ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ]
- v. ਬਚੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ
- vi. ਟਿਕਾਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਸੀ
- vii. ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ, ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇੰਡ ਹੀ ਹੋਰ
- viii. ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
- ix. ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੀਮਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਵੇਰਵਾ

ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾ ਤੇ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਤ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਤੇ ਮਿਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ 'ਬਿਨਾਂ ਘਾਟਾ' ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਾਅਵਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਲੈਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- i. ਅੱਗ ਦਾਅਵੇ ਲਈ, ਅੱਗ ਬਝਾਊ ਦਸਤੇ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- ii. ਸਾਈਕਲੋਨ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
- iii. ਸੰਨ੍ਹਮਾਰੀ ਦਾਅਵੇ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- iv. ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ, ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- v. ਮੋਟਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ, ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਲਾਈਸੈਂਸ, ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਬੁੱਕ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਆਦਿ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- vi. ਜਹਾਜ਼ੀ ਕਾਰਗੋ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਘਾਟੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਘਾਟਾ, ਖਾਸ ਐਸਤ, ਘਰੇਲੂ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਰਗ ਦਾਅਵਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 1

ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- I. ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ
- II. ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੱਖ-ਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ
- III. ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਘਾਟਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ
- IV. ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤਹਿ ਕਰਨੀ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 2

ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ ਸਰਬੰਗੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ?

- I. ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣੀ
- II. ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਨਵਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣੀ
- III. ਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਡਾ ਹਰਜਾਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ
- IV. ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨਾ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 3

ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?

- I. ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ
- II. ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਘਾਟਾ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਏ ਸੰਕਟ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ
- III. ਦਾਅਵੇ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹੱਦ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ।
- IV. ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 4

ਸਰਵੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੈ?

- I. ਸਰਵੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ
- II. ਸਰਵੇਅਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ
- III. ਇੰਸ਼ੋਅਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ
- IV. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 5

ਸਾਈਕਲੋਨ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

- I. ਪੜਤਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ
- II. ਅੱਗ ਬਝਾਊ ਦਸਤੇ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ
- III. ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ
- IV. ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 6

ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਮਾ ਕਰਤਾ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਬੀਮਤ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਤੰਤਰ ਧਿਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- I. ਯੋਗਦਾਨ
- II. ਬਰਖਾਸਤ (Discharge)
- III. ਪਰ-ਸਥਾਪਨ
- IV. ਹਰਜਾਨਾ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੋ 7

ਜੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਘਾਟਾ ਦੇਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇੰਝ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?

- I. ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੈ
- II. ਅੰਪਾਇਅਰ
- III. ਵਿਚੋਲਾ
- IV. ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ

ਸਾਰ

- a) ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- b) ਪਾਲਸੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਘਾਟੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- c) ਜੇ ਦਾਅਵਾ ਰਕਮ ਛੋਟੀ ਹੈ ਤਾਂ ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹੱਦ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਜ਼ਾਦ ਲਾਈਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਰਵੇਅਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਘਾਟਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- d) ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦੇ ਹਾਲਤ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਸਮਾਂ, ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਾਟੇ ਦੀ ਹੱਦ ਆਦਿ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- e) ਦਾਅਵਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਪਏ ਘਾਟਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੰਕਟ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਰੰਟੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੀਮਤ ਨੂੰ ਪਏ ਘਾਟੇ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- f) ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੇਵਲ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਸਚਾਰਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ

- a) ਘਾਟੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ
- b) ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ
- c) ਸਰਵੇਅਰ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਕ
- d) ਦਾਅਵਾ ਫਾਰਮ
- e) ਮੇਲ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ

ਸਵੈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ

ਜਵਾਬ 1- ਸਹੀ ਚੋਣ ॥ ਹੈ।

ਜਵਾਬ 2- ਸਹੀ ਚੋਣ । ਹੈ।

ਜਵਾਬ 3- ਸਹੀ ਚੋਣ ॥ ਹੈ।

ਜਵਾਬ 4- ਸਹੀ ਚੋਣ ॥ ਹੈ।

ਜਵਾਬ 5- ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।

ਜਵਾਬ 6- ਸਹੀ ਚੋਣ III ਹੈ।

ਜਵਾਬ 7- ਸਹੀ ਚੋਣ IV ਹੈ।

ਭਾਗ
ਸਿਹਤ ਭਾਗ

ਪਾਠ A-01

ਅਨੁਬੰਧ

ਇਹ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬੀਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਸਮਝ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਨੁਬੰਧ A

ਮੋਟਰ ਬੀਮਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ/ ਦੇ ਪਹੀਆ - ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ

ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਂ							
ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਲਈ ਸਿਰਨਾਵਾਂ	ਬੀਮਤ ਦੀ ਪਛਾਣ						
ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਫੈਕਸ ਨੰਬਰ							ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ:
ਈਮੇਲ ਸਿਰਨਾਵਾਂ							
ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ (ਐਸਬੀ/ਕਰੰਟ)							ਪੈਨ ਨੰ:
HPA/ਹਾਈਪੋਥੇਕੇਸ਼ਨ							
ਚਾਹੀਦੀ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਪੈਕੇਜ ਪਾਲਸੀ						
ਬੀਮੇ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਤੋਂ/ਸਮਾਂ:..... ਤਾਰੀਖ:					ਤੱਕ	
ਵਹੀਕਲ ਦੇ ਵੇਰਵੇ							
ਰਜਿਸ਼ ਨੰ.	ਇੰਜਣ ਨੰ. ਤੇ ਚੈਸੀ ਨੰ.	ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਾਲ	ਮੋਕ ਤੇ ਮਾਡਲ / ਬਾਡੀ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਘਣ ਸਮਰੱਥਾ	ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੀਟਾਂ	ਰੰਗ	ਵਰਤਿਆ ਤੇਲ
ਬੀਮਤ ਵਹੀਕਲ ਦੀ ਦਰੁਸਪ ਪਛਾਣ							
ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ - ਨਾਂ ਤੇ ਟਿਕਾਣਾ:							
ਵਹੀਕਲ ਦਾ ਮੁੱਲ:							
ਇਨਵਾਈਸ ਮੁੱਲ	ਬਿਜਲੀ/ਬਿਜਲਈ ਅਸੈਸਰੀਆਂ	ਗੈਰ-ਬਿਜਲੀ ਅਸੈਸਰੀਆਂ	ਸਾਈਡ ਕਾਰ / ਟਰੇਲਰ	LPG/CNG ਕਿੱਟ	ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ	IDV	
ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ							

ਵਹੀਕਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ								
ਪਿਛਲੀ ਪਾਲਸੀ ਦਾ ਨੰਬਰ	ਕਵਰ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ	ਬਿਨਾਂ ਵਾਅਵੇ ਦੇ ਬੋਨਸ ਲਈ ਮਾਤਰਤਾ	ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤਾਰੀਖ	ਪਿਛਲੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਅਵੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ	ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ		
ਅੰਡਰਰਾਈਟਰ ਫੈਕਟਰ - ਰੇਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਬੇਰਿੰਗ								
ਵਹੀਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:								
ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਕਸਦ	ਵਾਹਨ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵੇ	ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ	ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਔਸਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ					
ਮਨੋਰੰਜਨ	ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗੈਰਾਜ	ਖੁਦ	ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜੇਖਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ					
ਪੇਸ਼ੇਵਰ	ਬਿਨਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗੈਰਾਜ	ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਡਰਾਇਵਰ						
ਕਾਰੋਬਾਰ/ਵਪਾਰ	ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਥਾਂ ਵਿੱਚ	ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ						
ਕਾਰਪੋਰੇਟ	ਸੜਕ ਉੱਤੇ	ਦੋਸਤ						
ਜੇਖਮ ਘਟਾਉਣ / ਜੇਖਮ ਉਲਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ								
ਛੋਟਾਂ ਤੇ ਲੋਡਿੰਗ:								
ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਵਾਧੂ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਲਸੀ ਵਾਧੂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਵਾਧੂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ	ਹਾਂ/ਨਹੀਂ - ਜੇਕਰ ਤਾਂ ਦੋ ਪਹਿਠੇ ਲਈ ਰਕਮ ਦਿਓ - ਰੁਪਏ: ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ		ਕੰਪਨੀ ਪਾਲਸੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋਡਿੰਗ ਅਤੇ ਛੋਟ ਵਾਸਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਕਾਮਨ					
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋ	ਹਾਂ / ਨਹੀਂ 1. ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨਾਂ 2. ਮੈਂਬਰੀ ਨੰਬਰ:						ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੱਸੋ: ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਤ	
ਕੀ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ARAI ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਚੋਰੀ-ਰੋਧੀ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਹੈ	ਹਾਂ / ਨਹੀਂ						ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ AASI ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਇੰਸਟਾਲੇ	
ਕੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਰਿਵਾਇਤੀ ਸਰੋਤ ਵਲੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ	ਹਾਂ / ਨਹੀਂ						ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ	
ਕੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਕੀਤੀ ਏ-ਫਿਊਲ ਕਿੱਟ / ਫਾਈਬਰ ਗਲਾਸ ਟੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ	ਹਾਂ / ਨਹੀਂ						ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ	
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ 6000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਨੂੰਨ ਹੱਦ ਤੱਕ TPPS ਲਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ	ਹਾਂ / ਨਹੀਂ							
ਚਾਹੀਦਾ ਵਾਧੂ ਕਵਰ								
ਅਸੈਸਰੀ ਦੀ ਚੋਰੀ (ਸਿਰਫ਼ ਦੇ ਪਹੀਆ)								
ਡਰਾਇਵਰ ਲਈ ਕਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ								
ਤਨਖਾਹੀਏ ਡਰਾਇਵਰ ਲਈ ਪੀ.ਏ.								
ਲਾਜ਼ਮੀ: ਮਾਲਕ ਡਰਾਇਵਰ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ ਕਵਰ								
ਮਾਲਕ ਡਰਾਇਵਰ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ ਕਵਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦ ਲਈ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ ਜੀ: (ੳ) ਨਾਮਜ਼ਦ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਉਮਰ : (ਅ) ਸੰਬੰਧ : (ੳ) ਸਰਪਰਸਤ ਦਾ ਨਾਂ (ਜੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਹੈ) : (ਸ) ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ : (ਨੋਟ: 1. ਦੋ ਪਹਿਠੇ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਾਂ ਲਈ 2,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੀਮਾ ਮਾਲਕ ਡਰਾਇਵਰ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਹਾਦਸਾ ਕਵਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਵਾਧੂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬੀਮਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਹੱਦ							
1. ਲਾਜ਼ਮੀ PA 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ								
2. ਜਦੋਂ ਵਾਹਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੰਪਨੀ, ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇੰਡੀ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਕ-ਡਰਾਇਵਰ ਕੋਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਡਰਾਇਵਰ ਲਸੰਸ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੀ.ਏ. ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)								
ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਪੀ.ਏ. ਕਵਰ								

ਨਾਮੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੇਂਡੇ ਕਵਰ ਲਈ	(IMT-LS)	ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ-ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?			
		ਨਾਂ	CSI ਚੋਣ (ਰੁਪਏ)	ਨਾਮਜ਼ਦ	ਸੰਬੰਧ
		1)			
		2)			
		3)			
ਹਾਂ / ਨਹੀਂ, ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕੀਤੇ ਕੈਪੀਟਲ ਬੀਮਾ ਰਕਮ (CSI): (ਯਾਦ ਰੱਖੋ: ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ CSI ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ ਦੇ ਪਹਿਏ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ)					
ਬੇਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ/ਸਵਾਰੀ / ਬੇਨਾਮੀ ਸਵਾਰਏ ਲਈ ਪੀ.ਏ. ਕਵਰ					
ਐਡ-ਆਨ ਕਵਰ					
ਘਸਾਈ ਸਿਫਰ					
ਵਿਨਿਮਰਤਾ ਕਾਰ					
ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ					
ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ					
ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ					
ਐਡ-ਆਨ ਕਵਰ					
ਕੀ ਵਹੀਕਲ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ			ਹਾਂ / ਨਹੀਂ		
ਕੀ ਵਹੀਕਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ			ਹਾਂ / ਨਹੀਂ		
ਕੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ (ਵਿਨਟੇਜ) ਕਾਰ ਵਜੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ			ਹਾਂ / ਨਹੀਂ		
ਕੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਅੱਨ੍ਹੇ / ਅਪੰਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ			ਹਾਂ / ਨਹੀਂ, ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ RTA ਵਲੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ		
ਕੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ			ਹਾਂ / ਨਹੀਂ		
ਕੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ			ਨੇਪਾਲ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਭੁਟਾਨ, ਮਾਲਦੀਵ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ		

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪੇਂਡ ਪਾਲਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ

ਹਾਂ / ਨਹੀਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ

ਬੀਮਤ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ

ਮੈਂ/ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ/ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ/ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਮੇਰੀ/ਸਾਡੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁਤਾਬਕ ਦਰੁਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਐਲਾਨ ਮੇਰੇ/ਸਾਡੇ ਅਤੇ _____ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇਕਰਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣੇਗਾ।

ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ/ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਦੇ ਭੇਜਣ ਦੇ ਬਾਦ ਜੇ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਬਦਲਾਅ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਰਨ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ/ਚਾਹੁੰਦੀ/ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੇ/ਸਾਡੇ ਵਾਹਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ/ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ/ਅਸੀਂ _____ ਨੂੰ _____ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬੀਮੇ ਲਈ। ਇਹ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ _____ (ਸਮਾਂ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਾਟੇ / ਨੁਕਸਾਨ / ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ/ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਹਨ ਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਚੱਲਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਥਾਂ:

ਤਾਰੀਖ:

ਪੇਸ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ

ਭਾਰਤ ਗ੍ਰਹਿ ਰਕਸ਼ਾ, ਭਾਰਤ ਸੂਕਸ਼ਮਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ

ਮਿਆਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਫਾਰਮ ਭਾਰਤ ਗ੍ਰਿਹ ਰਕਸ਼ਾ, ਭਾਰਤ ਸੂਕਸ਼ਮਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ IRDAI ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਲਈ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਲਿੰਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ

<https://www.irdai.gov.in/ADMINCMS/cms/Uploadedfiles/StandardProducts/Annexure-I-BharatGrihaRaksha.pdf>
